

Sveučilište u Zagrebu

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET

Matečić Amalija

**POVLASTICA NESVJEDOČENJA ŽRTVE KAZNENOG DJELA NASILJA U
OBITELJI**

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Zagreb, 2025.

Sveučilište u Zagrebu

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET

Matečić Amalija

**POVLASTICA NESVJEDOČENJA ŽRTVE KAZNENOG DJELA NASILJA U
OBITELJI**

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Mentor: izv. prof. dr. sc. Zoran Burić

Zagreb, 2025.

SAŽETAK

Rad je posvećen analizi učestalosti korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji u predmetima Općinskog državnog odvjetništva u Novom Zagrebu, utjecaju koje korištenje povlastice nesvjedočenja ima na ishod kaznenog postupka, kao i analizi čimbenika koji možebitno dovode do korištenja povlastice nesvjedočenja te analizi mjera utjecaja na žrtvu i njezinu spremnost svjedočenja. Kazneno djelo nasilja u obitelji odvija se u pravilu samo između počinitelja i žrtve te upravo radi specifičnosti ovog oblika nasilja neophodno je osigurati da žrtva svjedoči i iznese sve okolnosti, učestalo višegodišnjih događaja između nje i počinitelja, budući da u pravilu bez iskaza žrtve nije moguće voditi postupak i dokazati da je počinitelj počinio nasilje u obitelji. Žrtvama je neophodno osigurati potporu i podršku (pravnu, psihološku, ekonomsku) kako bi nakon podnošenja prijave protiv počinitelja i davanja inicijalnih obavijesti o događajima u nastavku postupka i svjedočile te omogućile procesuiranje i kažnjavanje počinitelja, kao i osigurale svoju zaštitu. No, usprkos kontinuiranim zakonskim izmjenama u tom smjeru i dalje u većini slučajeva do neprocesuiranja počinitelja dolazi upravo radi beziznimne mogućnosti korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve. Iako je ta povlastica uspostavljena sa ciljem da u slučaju obveze svjedočenja svjedoci, članovi obitelji okrivljenika, ne moraju svojim iskazom naštetiti svome bližnjem ili sebi u slučaju lažnog iskazivanja, isto predstavlja ograničenje u procesuiranju počinitelja obiteljskog nasilja i na neki način žrtvi daje (isključivo) pravo disponiranja sa postupkom i njegovim ishodom. U radu se nakon provedene analize nastoji dati zaključak o tome omogućuje li postojeće zakonsko rješenje mogućnosti korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji dokazivanje počinjenja tog kaznenog djela i procesuiranje počinitelja te je li u najboljem interesu žrtve.

Ključne riječi: nasilje u obitelji, žrtva, kazneni postupak, svjedočenje, povlastica nesvjedočenja

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. KAZNENO DJELO NASILJE U OBITELJI	3
2.1. Pravna i kaznenopravna zaštita obitelji	3
2.2. Kazneno djelo nasilničko ponašanje u obitelji	5
2.3. Kazneno djelo nasilje u obitelji	7
3. POVLASTICA NESVJEDOČENJA ŽRTVE KAZNENOG DJELA NASILJA U OBITELJI	11
3.1. Normativno uređenje instituta povlastice nesvjedočenja	11
3.2. Učestalost korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve – analiza predmeta Općinskog državnog odvjetništva u Novom Zagrebu	13
3.3. Učinci korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve na sudionike kaznenog postupka	20
3.4. Čimbenici utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve	21
3.4.1. Podnošenje kaznene prijave	21
3.4.2. Primjena mjera opreza ili istražnog zatvora	23
3.4.3. Dokazna radnja ispitivanja žrtve	27
3.4.4. Protek vremena od podnošenja kaznene prijave do provođenja dokazne radnje ispitivanja žrtve	30
3.4.5. Zaključno o analiziranim čimbenicima utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve	33
3.4.6. Drugi čimbenici utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve	34
3.5. Mjere utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve	35
3.5.1. Prava žrtve propisana Zakonom o kaznenom postupku	35
3.5.2. Provođenje dokazne radnje ispitivanja žrtve u žurnom postupku	37
3.5.3. Izmjena zakonom propisane povlastice nesvjedočenja	38
3.5.4. Zaključno o mjerama utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve	43
4. ZAKLJUČAK	44
5. LITERATURA	47

1. UVOD

Obitelj se smatra prirodnom i temeljnom jedinicom društva, koja je povezana srodstvom. Međutim, iako je naizgled nepojmljivo stavljati riječi obitelj i nasilje u isti kontekst, obitelj nažalost ne pruža nužno i beziznimno sigurno i mirno okruženje za sve svoje članove. Obiteljsko nasilje je svjetski problem, neograničen geografskim, etničkim, statusnim, ekonomskim i drugim čimbenicima te kao takav predstavlja izazov po pitanju garancije i zaštite ljudskih prava svojim članovima, žrtvama tog oblika nasilja. Nasilje u obitelji prisutno je oduvijek, dok je u današnje vrijeme promijenjeno u pogledu osobe žrtve, koja može biti oba spola i bez razlike u dobi, kao i pogledu osviještenosti društva prema tom problemu te potrebi intervencije države u odnose unutar obitelji. Problemi unutar obitelji više nisu privatne naravi, već su predmet regulacije i intervencije države, koja donošenjem propisa i djelovanjem svojih nadležnih tijela nastoji utjecati na uzroke takvog ponašanja te suzbiti i sankcionirati sve oblike nasilja unutar obitelji.

Međutim, usprkos dugogodišnjoj osviještenosti potrebe za regulacijom i intervencijom u obiteljske odnose te nastojanjima države da suzbije pojavnost i učestalost obiteljskog nasilja, kako kroz preventivne mjere tako i kroz kažnjavanje počinitelja, nasilje u obitelji je i dalje u velikoj mjeri prisutno i učestalo, poprimajući nove forme, od fizičkog do ekonomskog nasilja. Također, za razliku od drugih oblika nasilja, obiteljsko nasilje je privatno i skriveno te se odvija unutar četiri zida među članovima obitelji. Žrtve tog nasilja su učestalo fizički i/ili psihički slabe, nemoćne, premlade ili prestare, društveno i/ili ekonomski ovisne o počinitelju da bi se suprotstavile i prijavile počinitelja, a potom i ostale odlučne i dosljedne u svom naumu za vrijeme trajanja postupka te svjedočile. Upravo radi specifičnosti ovog oblika nasilja neophodno je osigurati da žrtva svjedoči i iznese sve okolnosti, učestalo višegodišnjih događaja između nje i počinitelja, koji se u pravilu događaju samo u njihovoj prisutnosti, tako da u najvećem broju slučajeva bez iskaza žrtve nije moguće voditi postupak i dokazati da je počinitelj počinio nasilje u obitelji. Žrtvama je neophodno osigurati potporu i podršku, kako pravnu tako i psihološku i ekonomsku, kako bi nakon podnošenja prijave protiv počinitelja i davanja inicijalnih obavijesti o događajima u nastavku postupka i svjedočile te omogućile procesuiranje i kažnjavanje počinitelja, kao i osigurale svoju zaštitu. No, usprkos brojnim zakonskim izmjenama u tom smjeru te osiguravanjem žrtvama brojnih

prava i dalje u većini slučajeva do neprocesuiranja počinitelja dolazi upravo radi zakonske mogućnosti uskrate svjedočenja žrtve.

Članovi obitelji, bračni i izvanbračni supružnici, srodnici u ravnoj i pobočnoj lozi te po tazbini, posvojenik i posvojitelj imaju zakonom zajamčenu povlasticu uskrate obveze svjedočenja u postupku protiv svog supružnika i srodnika. Iako je ta povlastica uspostavljena sa ciljem da svjedoci u slučaju obveze svjedočenja ne moraju svojim iskazom naštetiti svome bližnjem ili sebi u slučaju lažnog iskazivanja, isto predstavlja ograničenje u procesuiranju počinitelja obiteljskog nasilja i na neki način žrtvi daje (isključivo) pravo disponiranja sa postupkom i njegovim ishodom, pri čemu se postavlja pitanje je li, kako za pojedinu žrtvu tako i za društvo u cjelini, potrebnije osigurati dokazivanje počinjenog nasilja u obitelji te kažnjavanje počinitelja ili osiguranje prava žrtve na zaštitu svog bližnjeg, bez obzira na posljedice koje od istoga trpi, odnosno podredno sebe od eventualnog lažnog iskazivanja.

U radu se, nakon prikaza razvoja zakonskog reguliranja nasilja u obitelji te normativnog uređenja instituta povlastice nesvjedočenja, analiziraju predmeti u radu Općinskog državnog odvjetništva u Novom Zagrebu u kojima su provedeni izvidi, istraživanje odnosno istraga zbog kaznenog djela nasilja u obitelji, i to od zaprimanja prijave do donesenih odluka u postupcima, kako bi se utvrdila učestalost korištenja povlastice nesvjedočenja žrtava tog kaznenog djela, učinci korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve na ishod kaznenog postupka te pokušali detektirati neki čimbenici koji može bitno utječu na korištenje povlastice od strane žrtve. S obzirom na utvrđeno provedenom analizom, nastojat će se ukazati na potencijalne mjere koje bi osigurale spremnost žrtve na svjedočenje, kao i dati zaključak o tome omogućuje li postojeće zakonsko rješenje mogućnosti korištenja povlastice nesvjedočenja žrtava kaznenog djela nasilja u obitelji dokazivanje počinjenja tog kaznenog djela i procesuiranje počinitelja te je li u najboljem interesu žrtve.

2. KAZNENO DJELO NASILJE U OBITELJI

2.1. Pravna i kaznenopravna zaštita obitelji

Pravna zaštita obitelji osigurava se mnogobrojnim međunarodnim i nacionalnim pravnim aktima i instrumentima, sa ciljem zaštite kako obitelji u cjelini, tako i njezinih (najranjivijih) članova, prvenstveno djece i žena.

Ustavom Republike Hrvatske određeno je da je obitelj pod osobitom zaštitom države¹. Ustavom zajamčenim pravom na jednakost svima te zabranom zlostavljanja² dani su među ostalim i temelji za zaštitu obitelji na ustavnoj razini. Zaštita obitelji osigurava se i brojnim međunarodnim aktima, koje je Republika Hrvatska potpisala i ratificirala te čine dio njezinog pravnog poretka. Tako se u Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima ističe da je obitelj prirodna i temeljna društvena jedinica i ima pravo na zaštitu društva i države³. Osim zaštite obitelji kao cjeline, pojedinim sklopljenim i ratificiranim ugovorima i konvencijama donesenim unutar Ujedinjenih naroda Republika Hrvatska je preuzela obvezu zaštite pojedinih, najranjivijih članova obitelji, prvenstveno djece i žena, i to od svih oblika nasilja i zlostavljanja⁴. Također, kao članica Vijeća Europe, Hrvatska je sukladno Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda⁵ i njezinim protokolima u obvezi osigurati pravnu zaštitu obitelji. Prema praksi Europskog suda za ljudska prava propust u ispunjenju navedene obveze, koje se očituje među ostalim u počinjenom nasilju u obitelji, predstavlja povredu više temeljnih Konvencijom zajamčenih prava te se sud počevši od 2007. u svojim odlukama počeo izravno baviti problemom obiteljskog nasilja, utvrdivši propuste, među ostalim i Republike Hrvatske, za povredu prava na život iz čl. 2. Konvencije i prava na poštovanje privatnog i obiteljskog života iz čl. 8. Konvencije, jer u konkretnim predmetima nije ostvarena adekvatna zaštita žrtava obiteljskog nasilja, a

---

¹ Čl. 62. st. 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj: 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)

² Čl. 14. i 23. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj: 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)

³ Čl. 23. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 12/93, 7/95, 11/95)

⁴ Konvencija o pravima djeteta („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 12/93, 20/97, 13/98); Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 12/93, 3/01); UN Declaration on the Elimination of Violence against Women, A/RES/48/104

⁵ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, 13/17, 6/24)

što je u pojedinim slučajevima rezultiralo i tragičnim posljedicama.⁶ Na razini Vijeća Europe nužno je spomenuti i Konvenciju o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji⁷, koju je Republika Hrvatska ratificirala 2018. i koja predstavlja prvi pravno obvezujući i sveobuhvatan međunarodni mehanizam za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te, kao dotadašnju novinu, sadrži međunarodnu definiciju nasilja u obitelji⁸. Na razini Europske unije valja spomenuti Povelju Europske unije o temeljnim pravima⁹ koja jamči niz prava sadržanih i u Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a koji pravni standardi zaštite ljudskih prava uspostavljeni primjenom Konvencije se izričito priznaju i na razini Europske unije¹⁰.

Na nacionalnoj razini Obiteljskim zakonom pravno se uređuju obiteljski odnosi, i to odnosi u braku i izvanbračnoj zajednici, odnosi između roditelja i djece te drugi obiteljski odnosi i instituti, što u biti predstavlja sadržajno najpotpunije pravno uređenje obiteljskih odnosa.¹¹

Kazneno pravo također pruža posebnu pravnu zaštitu obitelji, pa su tako kao kaznena djela propisana ona ponašanja kojima se povređuje i ugrožava opstojnost i funkcioniranje obitelji kao pravnog dobra koje se štiti. Pri čemu je potrebno imati u vidu da pružanje kaznenopravne zaštite pojedinim pravnim dobrima treba biti posljednje sredstvo odnosno da kaznenopravna intervencija u obiteljske odnose treba biti posljednja mjera i reakcija društva te da kaznenopravna zaštita nastupa tek kada su se sve druge, moralne, društvene i druge izvan kaznene reakcije i sankcije pokazale nedovoljnim u zaštiti obitelji. U glavi XVIII. Kaznenog zakona¹² propisana su kaznena

---

⁶ European Court of Human Rights First Section, Tomašić and others v. Croatia, 15 January 2009, 46598/06; European Court of Human Rights First Section, A v. Croatia, 14 October 2010, 55164/08; European Court of Human Rights First Section, M. and M. v. Croatia, 3 September 2015, 10161/13; European Court of Human Rights Second Section, Ž.B. v. Croatia, 11 July 2017, 47666/13

⁷ Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 3/18, 4/18)

⁸ Prema čl. 3. Konvencije nasilje u obitelji označava sva djela tjelesnog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u obitelji ili kućanstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, neovisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom.

⁹ Charter of Fundamental Rights of the European Union, Official Journal of the EU C 326, 26.10.2012.

¹⁰ Article 6. Consolidated version of the Treaty on European Union, Official Journal of the EU C 326, 26.10.2012.

¹¹ Obiteljski zakon („Narodne novine“ broj: 103/15, 98/19, 156/23)

¹² Kazneni zakon („Narodne novine“ broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24)

djela protiv braka, obitelji i djece, od kojih ukupno četrnaest propisanih kaznenih djela tri kaznena djela, prema klasifikaciji većine autora, spadaju pod kaznena djela protiv obitelji, i to ostavljanje u teškom položaju blisku osobu (čl. 171.), povreda dužnosti uzdržavanja (čl. 172.) i nasilje u obitelji (čl. 179.a). Također, i u drugim glavama Kaznenog zakona, iako su propisana kaznena djela sa primarnom zaštitom drugih pravnih dobara, indirektno se štiti i, među ostalim, obitelj kao zaštitni objekt. Kaznena djela protiv braka, obitelji i djece bila su dio mnogobrojnih izmjena i dopuna Kaznenog zakona. Donošenjem Kaznenog zakona 1997. u hrvatsko kazneno zakonodavstvo uglavnom su preuzeta rješenja iz krivičnog zakonodavstva iz 1977. i njegovih kasnijih izmjena, sa usvojenim izmjenama uglavnom terminološke prirode, a što se nastavilo sve do donošenja novog Kaznenog zakona 2013. za koje je vrijeme katalog inkriminacija ostao uglavnom neizmijenjen, uz značajnije promjene u propisanim kaznenopravnim sankcijama¹³. Tek je izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2000.¹⁴ uvedeno novo kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji, koje je do danas bilo podvrgnuto više izmjena, od ukidanja 2013. do ponovnog propisivanja 2015. kao kazneno djelo nasilja u obitelji.

2.2. Kazneno djelo nasilničko ponašanje u obitelji

Nasilničko ponašanje u obitelji je isprva bilo propisano i regulirano kao prekršaj, i to Obiteljskim zakonom iz 1998.¹⁵. Prije toga nije bilo izričito inkriminirano, već je podvođeno pod prekršaje protiv javnog reda i mira ako su za to bili ispunjeni uvjeti, i to prvenstveno da se nasilje u obitelji dogodilo na javnom mjestu, na koji način su žrtve nasilja koje se odvijalo unutar četiri zida ostale bez pravne zaštite¹⁶. Međutim, nakon propisivanja nasilničkog ponašanja u obitelji kao prekršaja, isti nije zaživio u praksi, radi izostanka zakonskog definiranja članova obitelji i nasilja u obitelji te neusklađenosti sa prekršajnim zakonodavstvom¹⁷. Zakonom o izmjenama i dopunama

---

¹³ Grozdanić, Velinka; Škorić, Marissabell; Vinja, Ileana, Nasilje u obitelji u svjetlu promjena Kaznenog zakona, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 17, br. 2/2010, str. 674 - 675

¹⁴ Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj: 129/00)

¹⁵ Čl. 118. Obiteljskog zakona („Narodne novine“ broj: 162/98) koji glasi: „U obitelji je zabranjeno nasilničko ponašanje bračnog druga ili bilo kojeg punoljetnog člana obitelji.“

¹⁶ Martinjak, Davorka; Filipović, Hrvoje, Prekršajna ili kaznena odgovornost u slučaju nasilja u obitelji, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 26, br. 2/2019, str. 622 - 624

¹⁷ Ibid.; Grozdanić, Velinka; Škorić, Marissabell; Vinja, Ileana, op. cit. (bilj. 12), str. 683; Škorić, Marissabell; Rittossa, Dalida, Nova kaznena djela nasilja u Kaznom zakonu, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, br. 2/2015, str. 484

Kaznenog zakona iz 2000. uvedeno je novo kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji, koje čini član obitelji koji nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem dovede drugog člana obitelji u ponižavajući položaj¹⁸. Do stupanja na snagu novog Kaznenog zakona 1. siječnja 2013. sadržaj inkriminacije kaznenog djela nasilničkog ponašanja u obitelji nije se mijenjao, već je došlo samo do izmjena u propisanoj kazni povećanjem zakonskog minimuma i maksimuma¹⁹. U pogledu reguliranja nasilničkog ponašanja kao prekršaja, donesen je Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji 2003.²⁰ kojim se po prvi put na sveobuhvatan način uredilo nasilje u obitelji, odredio se pojam nasilja u obitelji i krug osoba koje se smatraju članovima obitelji, a propisan je i način zaštite članova obitelji te vrste i svrha prekršajnih sankcija. Nakon toga donesen je novi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2009.²¹ kojim je osigurana dodatna zaštita članova obitelji od nasilja, pa je tako proširen krug osoba koje čine obitelj te je kao novina uvedeno ekonomsko nasilje kao oblik nasilja u obitelji²².

Dakle, od 2000. do 2013. nasilje u obitelji bilo je dvostruko normirano, i kao prekršaj i kazneno djelo, no bez jasnog razgraničenja²³, a koje je nužno kako radi pitanja pravne sigurnosti, naročito imajući u vidu razlike u propisanim kaznama za prekršaj i kazneno djelo, tako i radi moguće povrede načela ne bis in idem koje se u pogledu prekršaja i kaznenog djela aktualizirala donošenjem presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Maresti protiv Hrvatske²⁴. U sudskoj praksi došlo je do neujednačenog postupanja te je bilo nejasnoća u kvalifikaciji pojedinih slučajeva kao prekršaja ili kaznenog djela, koja kvalifikacija je učestalo ovisilo o procjeni policijskih službenika hoće li podnijeti kaznenu prijavu ili optužni prijedlog prekršajnom sudu.

¹⁸ Čl. 36. Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj: 129/00)

¹⁹ Čl. 68. Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj: 71/06)

²⁰ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 116/03)

²¹ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 137/09, 14/10, 60/10)

²² Čl. 3. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 137/09, 14/10, 60/10) propisano je da obitelj čine žena i muškarac u braku i izvanbračnoj zajednici, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnici po krvi u ravnoj lozi bez ograničenja, srodnici po krvi u pobočnoj lozi zaključno s trećim stupnjem, srodnici po tazbini zaključno s drugim stupnjem u bračnoj i izvanbračnoj zajednici, osobe koje imaju zajedničku djecu, skrbnik i štićenik, udomitelj, korisnik smještaja u udomiteljskoj obitelji i članovi njihovih obitelji dok takav odnos traje, kao i žena i muškarac koji su živjeli zajedno u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca, ukoliko su nakon prekida bračne ili izvanbračne zajednice povod sukoba bili bivši bračni ili izvanbračni odnosi. Prema čl. 4. navedenog zakona nasilje u obitelji je svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja.

²³ Kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji iz članka 215.a Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj: 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08, 57/11) je u usporedbi sa propisanim prekršajem iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 137/09, 14/10, 60/10) imalo propisano za posljedicu dovođenje člana obitelji u ponižavajući položaj

²⁴ European Court of Human Rights First Section, Maresti v. Croatia, 25 June 2009, 55759/07

Također, još od uvođenja kaznenog djela nasilničkog ponašanja u obitelji isto je kritizirano radi nedovoljno jasnog zakonskog opisa, kojim se može bitno krši načelo zakonitosti, budući su modaliteti radnji počinjenja bile široko postavljene kao nasilje, zlostavljanje i osobito drsko ponašanje, a što je rezultiralo različitim tumačenjem u praksi. Isto tako, osim neriješenog pitanja razgraničenja s prekršajem iz Zakona o zaštite od nasilja u obitelji, kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji ispreplitalo se s drugim kaznenim djelima (tjelesnim ozljedama, seksualnim deliktima, pojedinim kaznenim djelima protiv mladeži), koja razgraničenja, kao i pitanje stjecaja s drugim kaznenim djelima, nisu teoretski riješena niti je sudska praksa o tome zauzela jedinstveno stajalište, radi čega se razmatrala opravdanost i opstojnost tadašnjeg zakonodavnog rješenja te je donošenjem Kaznenog zakona iz 2013.²⁵ brisano kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji. Navedenim zakonom počinjenje kaznenih djela s elementima nasilja prema bliskoj osobi (koji obuhvaća i članove obitelji) propisano je kao kvalifikatorna okolnost kod drugih kaznenih djela, primjerice teško ubojstvo (čl. 111. st. 3), tjelesne ozljede (čl. 117.), teške tjelesne ozljede (čl. 118.), osobito teške tjelesne ozljede (čl. 119.), prisile (čl. 138.), prijetnje (čl. 139.), uvrede (čl. 147.), teška kaznena djela protiv spolne slobode (čl. 154.) i teška kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (čl. 166.).

2.3. Kazneno djelo nasilje u obitelji

Usprkos prethodno navedenom zakonskom rješenju, u praksi su se pojavili određeni problemi vezani uz nastavak ranije započetih kaznenih postupaka zbog kaznenih djela nasilničkog ponašanja u obitelji te po pitanju pravnog kontinuiteta, pa je tako državno odvjetništvo u pojedinim predmetima odustalo od daljnjeg kaznenog progona počinitelja s obrazloženjem da je navedeno kazneno djelo dekriminalizirano, a što je bilo i obrazloženje smanjenja broja podnesenih kaznenih prijava u godišnjim izvješćima državnog odvjetništva za 2013. i 2014.²⁶ Usprkos postojanju brojnih argumenata koje ne govore u prilog zaključku o dekriminalizaciji kaznenog djela nasilničkog ponašanja u obitelji, novo zakonsko rješenje i njegova primjena u praksi izazvala je niz reakcija javnosti te je isticano da su stupanjem na snagu novog Kaznenog zakona brojne radnje koje su se smatrale dijelom kaznenog djela prebačene

---

²⁵ Kazneni zakon („Narodne novine“ broj: 125/11, 144/12)

²⁶ Škorić, Marissabell; Rittossa, Dalida, op. cit. (bilj. 16), str. 488

u domenu prekršaja, čime se banalizira obiteljsko nasilje i umanjuje važnost društvene opasnosti tog oblika nasilja²⁷. Opisana situacija dovela je do ponovnog razmatranja tada još novog zakonodavnog rješenja te je izmjenom i dopunom Kaznenog zakona iz 2015. kazneno djelo nasilja u obitelji ponovno propisano kao samostalno kazneno djelo²⁸. Navedenom novelom propisano je da kazneno djelo nasilja u obitelji iz članka 179.a čini tko teško krši propise o zaštiti od nasilja u obitelji i time kod člana obitelji ili bliske osobe izazove strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba ili je dovede u ponižavajući položaj, a time nije počinjeno teže kazneno djelo. Nasilje u obitelji je sada koncipirano kao blanketno kazneno djelo, budući se u zakonskoj odredbi upućuje na propise o zaštiti od nasilja u obitelji odnosno na odredbe Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Isto tako, nasilje u obitelji je sada koncipirano kao supsidijarno kazneno djelo odnosno do njegove primjene će doći samo ako nisu ostvarena obilježja nekog drugog kaznenog djela za koje je propisana teža kazna, na koji način su u određenom dijelu otklonjene dvojbe po pitanju stjecaja s drugim težim kaznenim djelima.

Međutim, ponovnim propisivanjem nasilja u obitelji kao kaznenog djela dolazi do dvostrukog normiranja tog oblika nasilja kao prekršaja i kaznenog djela. Budući je kazneno djelo nasilja u obitelji blanketno kazneno djelo te izravno upućuje na definiciju nasilja u obitelji propisanu Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji, modaliteti radnje počinjenja kaznenog djela i prekršaja su u bitnome isti. No, kod kaznenog djela mora se raditi o teškom kršenju propisa o zaštiti od nasilja u obitelji, što upućuje da je zakonodavac naglasak kod razlikovanja kaznenog djela i prekršaja stavio na intenzitetu počinjenih radnji, pri čemu istovremeno nije definirano što se smatra teškim kršenjem propisa. Isto tako, iako je kod kaznenog djela nasilja u obitelji propisana kao posljedica, uz dotadašnje dovođenje u ponižavajući položaj, i strah za sigurnost žrtve i njoj bliskih osoba, isto nije dostatno kao jasan kriterij razlikovanja od prekršaja, budući da je upravo izazivanje straha dio modaliteta radnji i prekršaja, iako nije izričito navedeno u Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji.

Usprkos navedenom te činjenici da dvojbe i problemi iz ranijeg zakonskog rješenja nisu u dovoljnoj mjeri otklonjena, kazneno djelo nasilja u obitelji iz članka 179.a

---

²⁷ Ibid., str. 489

²⁸ Čl. 49. Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj: 56/15)

Kaznenog zakona zadržalo se, uz prekršaj, do danas te je, zajedno sa prekršajem, bilo dijelom daljnjih zakonodavnih izmjena, pa je tako izmjenom i dopunom Kaznenog zakona iz 2019. kao posljedica kod kaznenog djela uvedeno i dovođenje u stanje dugotrajne patnje te je povećan zakonski minimum propisane kazne na jednu godinu²⁹, dok je zadnjim izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2024. izmijenjen opis kaznenog djela nasilja u obitelji na način da su opisani pojedini modaliteti protupravne radnje teškog kršenja propisa o zaštiti od nasilja u obitelji (mora se raditi o grubom ili učestalom ili na drugi način teškom kršenju propisa) te je brisana ranije uvedena posljedica dovođenja u stanje dugotrajne patnje³⁰. Istovremeno donesen je novi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji 2018., koji je u međuvremenu više put mijenjan i dopunjen³¹. Donošenjem navedenog zakona u pravni poredak Republike Hrvatske preneseni su minimalni standardi prava, potpore i zaštite žrtava kaznenih djela iz Direktive 2012/29/EU od 25. listopada 2012.³², dok je ponovno izmijenjena i definicija nasilja u obitelji³³, kao i krug osoba koje čine članove obitelji³⁴.

Iako i dalje postoje dvojbe u praksi kod razlikovanja kaznenog djela i prekršaja, potrebno je istaknuti da bez obzira vodi li se kazneni ili prekršajni postupak protiv počinitelja nasilja u obitelji, neophodno je osigurati učinkovitu zaštitu žrtve, i to tijekom postupka kroz primjenu propisanih mjera zaštite žrtve, kao i kroz utvrđivanje odgovornosti i kažnjavanje počinitelja, čime se, naročito kroz primjenu uz kaznu

---

²⁹ Čl. 22. Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj: 126/19)

³⁰ Čl. 27. Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj: 36/24)

³¹ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 70/17, 126/19, 84/21, 114/22, 36/24)

³² Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14. 11. 2012.).

³³ Prema čl. 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 70/17, 126/19, 84/21, 114/22, 36/24) nasilje u obitelji je primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda, tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci, psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost, ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganja osobnim prihodima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci, zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje.

³⁴ Prema čl. 8. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 70/17, 126/19, 84/21, 114/22, 36/24) osobe na koje se ovaj zakon primjenjuje su: bračni drug, izvanbračni drug, životni partner, neformalni životni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnici po krvi u ravnoj lozi, srodnici u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici po tazbini do zaključno drugog stupnja, posvojitelj i posvojenik, bivši bračni drug, bivši izvanbračni drug, bivši životni partner, bivši neformalni životni partner, sadašnji ili bivši partner u intimnoj vezi, osobe koje imaju zajedničko dijete te osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu.

Kaznenim zakonom propisanih posebnih mjera, obveza i nadzora, nastoje otkloniti uzroci nasilničkog ponašanja. Potonje je od naročite važnosti imajući u vidu da nasilje u obitelji u pravilu eskalira te da nakon lakših oblika nasilja dolaze teži oblici, koji u određenom broju slučajeva, koji nije zanemariv³⁵, dovode i do najtežih tragičnih posljedica po žrtvu.

---

³⁵ Kondor – Langer, Mirjana, Obiteljska ubojstva: ranije delikventno ponašanje i tijekom kaznenog postupka, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, br. 1/2015, str. 164 – 165; prema provedenom istraživanju oko 25 % počinitelja kaznenog djela ubojstva i teškog ubojstva na štetu člana obitelji (počinjenih u razdoblju od 2005. do 2010.) je već bilo prijavljivano za neko od djela s elementima nasilja, od čega je gotovo polovina bila počinjena na štetu žrtve koju su počinitelji kasnije usmrtili.

3. POVLASTICA NESVJEDOČENJA ŽRTVE KAZNENOG DJELA NASILJA U OBITELJI

3.1. Normativno uređenje instituta povlastice nesvjedočenja

Kod kaznenog djela nasilja u obitelji koje se u pravilu događa samo u prisutnosti počinitelja i žrtve, unutar četiri zida, neophodan dokaz u postupku je iskaz žrtve kao svjedoka. Iako Zakon o kaznenom postupku³⁶ (dalje u tekstu: ZKP) propisuje opću dužnost svjedočenja³⁷, koja uključuje obvezu odazivanja pozivu tijela kaznenog postupka, obvezu iskazivanja i obvezu istinitog iskazivanja, zakonom su propisane iznimke od te opće dužnosti, i to za osobe koje se ne mogu ispitati kao svjedoci dok su povezane s potrebom čuvanja nekog drugog društvenog interesa, jačeg od interesa vođenja kaznenog postupka (tzv. relativna nesposobnost svjedočenja)³⁸, kao i za osobe kojima zakonodavac daje povlasticu uskrate iskazivanja, bilo u cijelosti ili u odgovoru na pojedino pitanje³⁹. Povlasticu da ne moraju svjedočiti u cijelosti imaju, među ostalim, i članovi obitelji okrivljenika, i to osobe koje su s okrivljenikom u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, srodnici okrivljenika u ravnoj lozi, u pobočnoj lozi do trećeg stupnja zaključno, po tazbini do drugog stupnja zaključno te posvojenik i posvojitelj okrivljenika. Navedenim osobama dana je povlastica da ne svjedoče kako bi ih se oslobodilo teške moralne dvojbe u slučaju ako bi bile dužne iskazivati, i to da moraju iskazivati istinu i time naškoditi bližnjem ili iskazivati lažno i time naškoditi sebi.⁴⁰ Propisana je iznimka u korištenju navedene povlastice, i to kod kaznenih djela kaznenopravne zaštite djece kod kojih ne mogu uskratiti svoj iskaz⁴¹. Također, zakonom je propisana povlastica za svakog svjedoka, pa tako i za prethodno navedene osobe, da ne moraju odgovoriti na pojedino pitanje ako je vjerojatno da bi time izložile sebe ili bliskog srodnika kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti⁴². Potrebno je istaknuti da je zakonodavac za prethodno navedene osobe, članove obitelji okrivljenika, za razliku od drugih osoba oslobođenih obveze

³⁶ Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 80/22, 36/24)

³⁷ Čl. 283. st. 3. i čl. 288. st. 3. ZKP

³⁸ Čl. 284. ZKP; Krapac, Davor i suradnici, Kazneno procesno pravo, Knjiga I.: Institucije, VIII. izmijenjeno i dopunjeno izdanje; Zagreb, 2020., str. 483 - 484

³⁹ Čl. 285. ZKP; Ibid.

⁴⁰ Ibid., str. 484

⁴¹ Čl. 285. st. 6. ZKP

⁴² Čl. 286. st. 1. ZKP

svjedočenja, propisao mogućnost korištenja njihova iskaza kao dokaza bez obzira na njihovu kasniju odluku odnosno ako u kasnijoj fazi postupka ipak odluče uskratiti svoj iskaz nakon što su prvotno iskazivali, pod uvjetom da su na to upozorene i da je upozorenje uneseno u zapisnik⁴³. Prethodno navedeno zakonsko rješenje uneseno je u ZKP izmjenama i dopunama iz prosinca 2013.⁴⁴, i to, kako je to navedeno u Konačnom prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku iz studenog 2013. (dalje u tekstu: Konačan prijedlog), radi zahtjeva Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji koja obvezuje države članice da nastave s postupkom i kada žrtva povuče svoj iskaz ili prijavu (čl. 55)⁴⁵. Navedena izmjena ZKP – a popraćena je izmjenama i dopunama članka 431. ZKP – a, kojim je propisano da se zapisnici o prijašnjem ispitivanju osoba koje su oslobođene dužnosti svjedočenja mogu pročitati ako su te osobe prethodno upozorene da nisu dužne svjedočiti i ako su se odrekla tog prava i iskazivale na dokaznom ročištu ili raspravi⁴⁶. Također, navedenom izmjenom ZKP – a propisano je obvezno provođenje dokaznog ročišta radi ispitivanja članova obitelji okrivljenika koje imaju povlasticu nesvjedočenja ako postoji bojazan da na raspravi neće iskazivati⁴⁷, koje zakonsko rješenje je u Konačnom prijedlogu obrazloženo kao posljedica promjene koncepta vezano uz postupanje sa zapisnikom o ispitivanju privilegiranog svjedoka koji se sada, pod prethodno navedenim uvjetima, može čitati i koristiti kao dokaz u postupku bez obzira na kasnije prihvaćanje povlastice nesvjedočenja⁴⁸.

Navedene osobe, članovi obitelji okrivljenika koji su oslobođeni obveze svjedočenja ujedno su i članovi obitelji u smislu članka 87. stavka 8. Kaznenog zakona⁴⁹ (dalje u tekstu: KZ) odnosno žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka

---

⁴³ Čl. 286. st. 3. ZKP

⁴⁴ Čl. 134. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 145/13)

⁴⁵ Konačan prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku iz studenog 2013., str. 143

⁴⁶ Čl. 206. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 145/13)

⁴⁷ Čl. 119. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 145/13)

⁴⁸ Konačan prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku iz studenog 2013., str. 137

⁴⁹ Kazneni zakon („Narodne novine“ broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24)

179.a KZ – a te u praksi u pravilu, upravo radi njihovog korištenja povlasticom nesvjedočenja, dolazi do ne vođenja kaznenog postupka i nekažnjavanja počinitelja.

3.2. Učestalost korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve – analiza predmeta Općinskog državnog odvjetništva u Novom Zagrebu⁵⁰

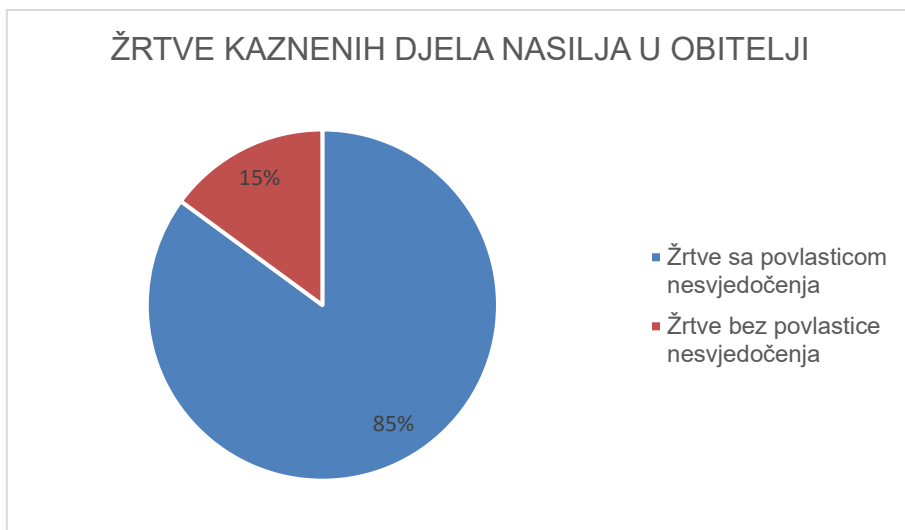
Kazneno djelo nasilja u obitelji u ukupnom broju zaprimljenih prijava u Općinskom državnom odvjetništvu u Novom Zagrebu (dalje u tekstu: ODO NZG) u 2023. sudjeluje s 3,7%. Navedeni udio u ukupnom broju zaprimljenih prijava tijekom 2022. i 2023. je poprilično konstantan za to kazneno djelo i kreće se od 3,39 % do 3,7%, dok je 2022. došlo do značajnijeg porasta broja zaprimljenih kaznenih prijava za predmetno kazneno djelo u odnosu na ranije razdoblje od 2019. do 2021., tijekom kojeg se sudjelovanje tog kaznenog djela u ukupnom broju zaprimljenih prijava kretalo od 1,59 do 2%. Navedeno, do tada značajnije povećanje broja zaprimljenih prijava može se prvenstveno pripisati izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz srpnja 2021.⁵¹, kojim je proširen krug osoba koje se smatraju bliskim osobama na sadašnjeg i bivšeg partnera u intimnoj vezi, čime je proširen i krug osoba koje mogu biti žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji.

U analiziranom razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. u ODO NZG zaprimljeno je 67 predmeta sa prijavama zbog, među ostalim, kaznenog djela nasilja u obitelji iz čl. 179.a KZ – a, koje kazneno djelo se učestalo prijavljuje u stjecađu sa drugim kaznenim djelima, najčešće kaznenim djelom prijetnje iz čl. 139. KZ – a i kaznenim djelom tjelesne ozljede iz čl. 117. KZ – a ili teške tjelesne ozljede iz čl. 118. KZ – a.

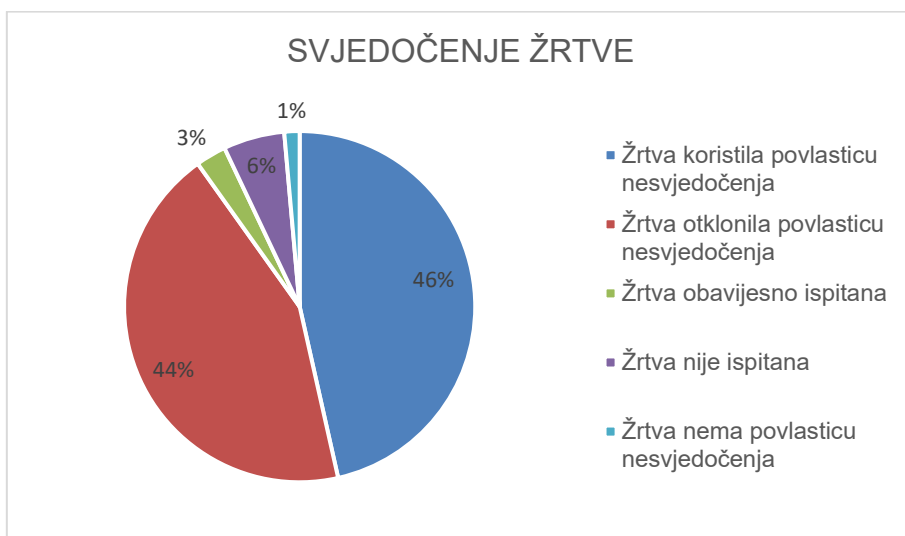
⁵⁰ Prema podacima iz upisnika Općinskog državnog odvjetništva u Novom Zagrebu

⁵¹ Čl. 10. Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj: 84/21)

Grafikon 1 Mogućnost korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji u predmetima ODO NZG zaprimljenim u 2023.

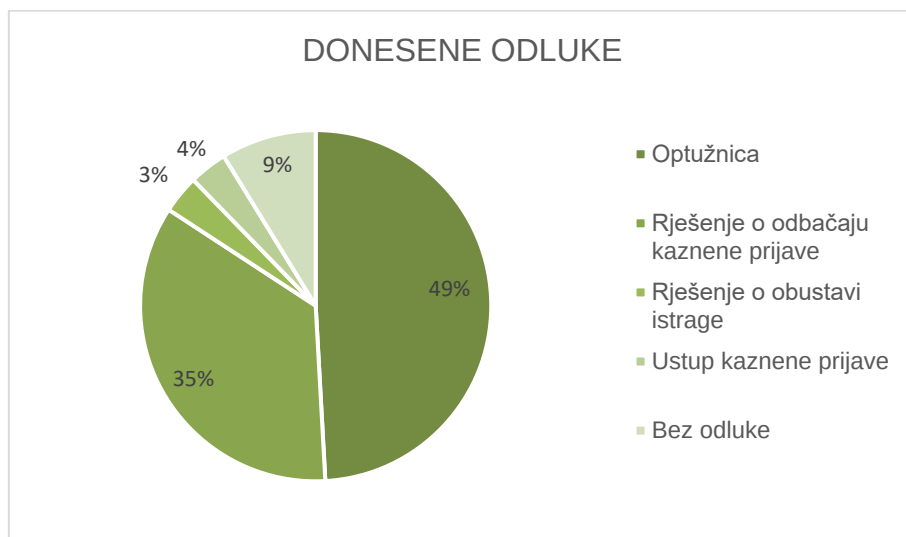
Od navedenih 67 predmeta u njih 57 predmeta su žrtve osobe sa povlasticom nesvjedočenja, u kojim predmetima je bilo ukupno 71 žrtva, od čega 57 žrtava ženskog spola, a 14 žrtava muškog spola.

Grafikon 2 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji

Od ukupno 71 žrtve njih 33 se koristilo povlasticom nesvjedočenja, 31 je otklonilo tu povlasticu i svjedočilo, 2 žrtve su obavijesno ispitane, 4 žrtve nisu ispitane, a 1 žrtva u vrijeme ispitivanja više nije imala povlasticu nesvjedočenja. Tu je potrebno istaknuti da u nadležnost ODO NZG ne spadaju kaznena djela kaznenopravne zaštite djece te žrtve nisu u smislu čl. 285. st. 6. ZKP - a bile u obvezi svjedočiti, već su bez

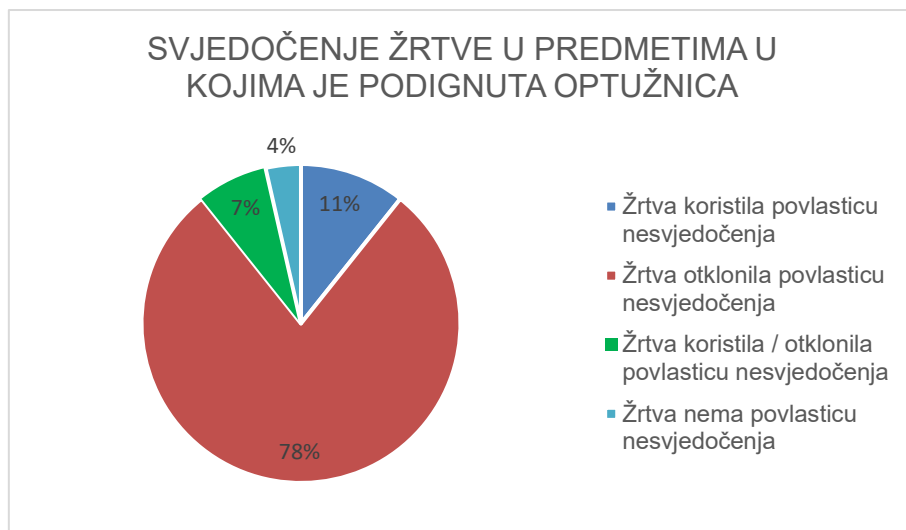
moćnosti primjene navedenog zakonskog ograničenja mogle koristiti povlasticu nesvjedočenja u postupku.

Grafikon 3 Donesene odluke u predmetima u kojima žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji imaju povlasticu nesvjedočenja

Nadalje, analizom donesenih odluka u predmetima u kojima su žrtve osobe sa povlasticom nesvjedočenja proizlazi da je u ukupno 57 predmeta u njih 28 podignuta optužnica, u 20 predmeta je doneseno rješenje o odbačaju kaznene prijave, u 2 predmeta je doneseno rješenje o obustavi istrage (koja je vođena protiv neubrojivih okrivljenika), u 2 predmeta je donesena odluka o ustupu prijave, a 5 predmeta su bez odluke. Isto tako, provedenom analizom predmeta utvrđeno je da je donesena odluka u predmetu u bitnome ovisila o spremnosti žrtve na svjedočenje u postupku.

Naime, a kako će to biti nastavno analizirano, upravo je odluka žrtve da li će svjedočiti u postupku ili prihvatiti povlasticu nesvjedočenja determinirala odluku u postupku, pa je tako u predmetima u kojima su žrtve svjedočile podignuta optužnica protiv okrivljenika zbog kaznenog djela nasilja u obitelji, dok je u predmetima u kojima su žrtve uskratile svoj iskaz u pravilu doneseno rješenje o odbačaju kaznene prijave zbog kaznenog djela nasilja u obitelji odnosno rješenje o obustavi istrage protiv neubrojivih počinitelja.

Grafikon 4 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji u predmetima u kojima je podignuta optužnica

Pa tako u 28 predmeta u kojima je podignuta optužnica u njih 3 su žrtve koristile povlasticu nesvjedočenja, u 22 predmeta su žrtve otklonile povlasticu nesvjedočenja i svjedočile, u 2 predmeta sa više žrtava neke su otklonile povlasticu nesvjedočenja i iskazivale, dok su se druge koristile tom povlasticom i uskratile iskaz, dok u 1 predmetu žrtva u vrijeme ispitivanja nije više imala povlasticu nesvjedočenja te je iskazivala u postupku.

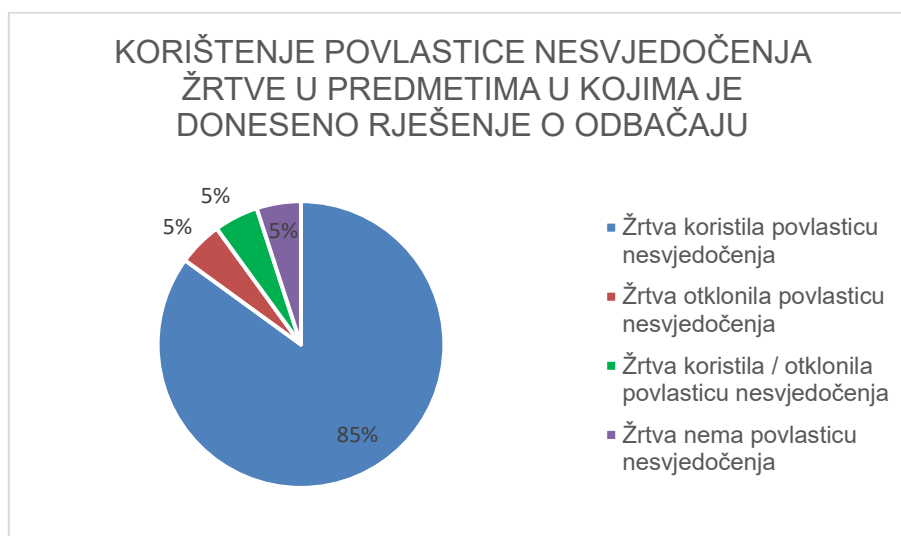
Iz navedenog, kao i iz analize obrazloženja odluka, proizlazi da je u većini predmeta u kojima je podignuta optužnica neophodan dokaz bio iskaz žrtve, nastavno na koji iskaz su pribavljeni daljnji dokazi radi potvrđivanja odnosno otklanjanja navoda žrtve, sve radi utvrđivanja relevantnog stupnja osnovane sumnje da je počinjeno kazneno djelo nasilja u obitelji. U odnosu na 3 predmeta u kojima su žrtve koristile povlasticu nesvjedočenja, nakon čega je podignuta optužnica, potrebno je istaknuti da su u 2 predmeta, a nakon provedenog istraživanja zbog kaznenog djela nasilja u obitelji i tjelesne ozljede, optužnice podignute samo zbog kaznenog djela tjelesne ozljede iz čl. 117. st. 1. i 2. KZ – a, koje kazneno djelo, u izostanku iskaza žrtve, se ovisno o okolnostima slučaja može dokazati i medicinskom dokumentacijom i temeljem iste provedenim vještačenjem te eventualno iskazima svjedoka, a na temelju kojih dokaza je moguće sa dostatnim stupnjem osnovane sumnje dokazati dinamiku i način nastanka ozljeda žrtve, a što je bilo slučaj i u konkretna dva predmeta. Pa tako u jednom predmetu je optužnica sa zahtjevom za izdavanje kaznenog naloga podignuta

na temelju iskaza svjedoka te provedenog sudsko medicinskog vještačenja ozljeda žrtve te je sud donio presudu sa kaznenim nalogom koja je postala pravomoćna. U drugom predmetu donesena je nepravomoćna utvrđujuća presuda da je okrivljenik u stanju neubrojivosti počinio kazneno djelo tjelesne ozljede iz čl. 117. st. 1. i 2. KZ – a, imajući u vidu djelomično priznanje okrivljenika te s tim priznanjem u skladu medicinsku dokumentaciju za žrtvu i rezultate provedenog sudsko medicinskog vještačenja. Nadalje, potrebno je istaknuti da je u trećem predmetu, u kojem je optužnica podignuta i zbog kaznenog djela nasilja u obitelji iz čl. 179.a KZ - a i kaznenog djela tjelesne ozljede iz čl. 117. st. 1. i 2. KZ – a, okrivljenik priznao počinjenje oba inkriminirana mu kaznena djela, a koje priznanje je potkrijepljeno materijalnom dokumentacijom, prije svega medicinskom dokumentacijom za žrtvu i provedenim sudsko medicinskim vještačenjem, a pri kojem priznanju je okrivljenik ostao i na raspravi te je donesena pravomoćna osuđujuća presuda. Dakle, a imajući u vidu sve prethodno navedeno, proizlazi da i spomenuta 3 predmeta govore u prilog neophodnosti iskaza žrtve za dokazivanje počinjenog kaznenog djela nasilja u obitelji.

Po podignutih 28 optužnica doneseno je 16 pravomoćnih osuđujućih presuda, 2 utvrđujuće presude, 4 rješenja o obustavi kaznenog postupka (3 radi odustanka državnog odvjetništva od optužbe i 1 radi smrti okrivljenika), u 6 predmeta je rasprava u tijeku, dok nisu donesene oslobađajuće niti odbijajuće presude. U odnosu na donesena 3 rješenja o obustavi postupka radi odustanka državnog odvjetništva od optužbe potrebno je istaknuti da je u 1 predmetu žrtva na raspravi promijenila iskaz dan na dokaznom ročištu te je negirala da bi bila izložena nasilju i prijetnjama, u 1 predmetu na raspravi ispitani svjedok nije u bitnome potvrdio iskaz žrtve, a koja je iskazala da je isti bio prisutan inkriminiranim događajima, dok u 1 predmetu žrtva tijekom ispitivanja na raspravi, iako tada više nije imala povlasticu nesvjedočenja, nije željela dodatno iskazivati i napustila je sudnicu, dok svjedoci za koje je iskazala da su bili prisutni inkriminiranim događajima nisu u bitnome potvrdili njezine navode.

Nadalje, u odnosu na donesena rješenja o odbačaju kaznene prijave prije svega je potrebno istaknuti da su sva donesena na temelju čl. 206. st. 1. točke 4. ZKP – a odnosno radi nepostojanja osnovane sumnje da je okrivljenik počinio prijavljeno kazneno djelo, pri čemu je do nemogućnosti pribavljanja dostatne količine dokaza u

prilog postojanja relevantnog stupnja osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela nasilja u obitelji došlo upravo i isključivo radi uskrate iskaza žrtve tog kaznenog djela.

Grafikon 5 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji u predmetima u kojima je doneseno rješenje o odbačaju kaznene prijave

Pa tako u ukupno 20 predmeta u kojima su donesena rješenja o odbačaju kaznene prijave u njih 17 su žrtve koristile povlasticu nesvjedočenja, koji izostanak iskaza žrtve je i bio temeljni razlog za donesenu odluku, u 1 predmetu je žrtva otklonila povlasticu nesvjedočenja i iskazivala, u 1 predmetu sa više žrtava neke su otklonile povlasticu nesvjedočenja i iskazivale, dok su se druge koristile tom povlasticom i uskratile iskaz, a u 1 predmetu žrtva je obavijesno ispitana. U odnosu na 1 predmet u kojem je žrtva iskazivala iz obrane okrivljenika te iskaza drugih svjedoka odnosno drugih članova obitelji nisu potvrđeni navodi žrtve, dok u odnosu na 1 predmet sa više žrtava jedna žrtva je koristila povlasticu nesvjedočenja, dok je druga žrtva iskazivala no negirala da bi okrivljenik bio verbalno ili fizički nasilan te da bi im prijetio, iako je drukčije izjavila na zapisnik o zaprimanju kaznene prijave, a radi čega u tim predmetima nije utvrđen relevantan stupanj osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo nasilja u obitelji. Iz navedenog proizlazi da je donesena odluka u predmetu u bitnome ovisila o spremnosti žrtve na svjedočenje u postupku te da u izostanku iskaza žrtve nije došlo do vođenja kaznenog postupka.

Isto tako, u odnosu na 2 predmeta u kojima su donesena rješenja o obustavi istrage u oba su žrtve koristile povlasticu nesvjedočenja te su upravo radi izostanka

iskaza žrtava donesena rješenja o obustavi istrage na temelju čl. 224. st. 1. t. 4. ZKP – a odnosno jer nije bilo dokaza da je okrivljenik počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti.

Iz navedene analize predmeta proizlazi da je nakon podnesene kaznene prijave za kazneno djelo nasilja u obitelji, iako je gotovo podjednak broj žrtava koristio povlasticu nesvjedočenja odnosno tu povlasticu otklonio, ishod cjelokupnog postupka u bitnome ovisio o žrtvi i njezinoj odluci hoće li koristiti povlasticu nesvjedočenja odnosno njezinoj spremnosti da iznesene sve okolnosti bitne za dokazivanje tog kaznenog djela. Navedeno ima uporište u nespornoj činjenici da se nasilje u obitelji odvija unutar četiri zida, između počinitelja i žrtve te je nužno i neophodno svjedočenje žrtve o svim okolnostima počinjenja tog kaznenog djela, jer se tek po pribavi tog dokaza mogu eventualno pribaviti daljnji dokazi kojima se potvrđuje ili otklanja iskaz žrtve. Imajući u vidu zakonom propisane oblike nasilja, prethodno navedeno se naročito očituje kod počinjenog psihičkog i ekonomskog nasilja kao oblika nasilja u obitelji, ali uvelike i kod fizičkog nasilja za koje je uz druge dokaze, materijalnu dokumentaciju i vještačenje, ipak nužan i iskaz žrtve za dokazivanje dostatnog stupnja osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela nasilja u obitelji. Isto tako, iskaz žrtve nužan je i radi dokazivanja zakonom propisanih posljedica kaznenog djela nasilja u obitelji, o kojim posljedicama u vidu straha za sigurnost žrtve i njoj bliskih osoba te dovođenja u ponižavajući položaj se mora očitovati sama žrtva. Ne radi se o nespremnosti policije ili državnog odvjetništva u procesuiranju počinitelja tog kaznenog djela, već o objektivnoj nemogućnosti pribave dostatne količine dokaza koji govore u prilog postojanju osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela nasilja u obitelji u izostanku iskaza žrtve tog kaznenog djela. Svi zahtjevi pojedinaca, društva te preuzetih obveza po sklopljenim ugovorima ili konvencijama se mogu ispuniti samo uz sudjelovanje žrtve i njezinu spremnost svjedočenja.

3.3. Učinci korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve na sudionike kaznenog postupka

Imajući u vidu prethodno navedeno, potrebno je ukratko spomenuti i učinke korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve na sudionike kaznenog postupka, kako na državna tijela koja sudjeluju u postupku, tako i na okrivljenika i žrtvu.

Naime, kako ishod cjelokupnog postupka u bitnome ovisi o žrtvi i njezinoj odluci hoće li koristiti povlasticu nesvjedočenja, tijela kaznenog progona, policija i državno odvjetništvo koriste svoje ograničene vremenske i ljudske resurse, zasigurno na uštrb drugih počinitelja i žrtava kaznenih djela, pri postupanju i radu na predmetima nasilja u obitelji, koji su u pravilu žurni te zahtijevaju neodgodiva postupanja, pri čemu se pokazuje da su pri postojećem zakonskom rješenju mogućnosti korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve u bitnome ograničeni u utvrđivanju svih relevantnih činjenica te dokazivanju počinjenog nasilja u obitelji, kao i omogućavanju adekvatnog kažnjavanja počinitelja i osiguranju zaštite žrtava. S druge strane, žrtve korištenjem povlastice disponiraju ne samo kaznenim postupkom, već posljedično i svojom sigurnosti i zaštitom, dok istovremeno se višekratno ponovno obraćaju policiji i državnom odvjetništvu u slučajevima ponovljenog nasilja, a koje se u pravilu ponavlja, i potom ponovno disponiraju kaznenim postupkom i njegovim ishodom u slučaju korištenja povlastice nesvjedočenja. Ovaj opisani začarani krug se prema postojećem zakonskom rješenju prekida jedino i samo odlukom same žrtve i njezinom spremnosti svjedočenja. Okrivljenici su pak u većini predmeta uhićeni, predani pritvorskom nadzorniku te po puštanju ograničeni u svojoj slobodi primjenom mjera opreza odnosno istražnim zatvorom, a potom u tim slučajevima i sa pravom na naknadu štete u slučaju odbačaja kaznene prijave odnosno obustave postupka radi nemogućnosti dokazivanja počinjenog kaznenog djela.

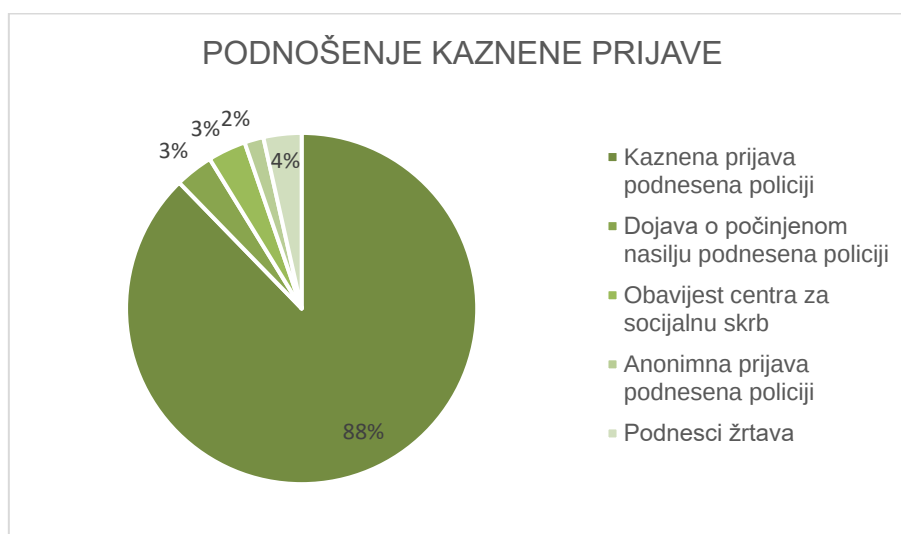
Sve navedeno ukazuje na opravdani zaključak da korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve i njezin utjecaj na ishod kaznenog postupka povlači za sobom neodgodiv rad i angažman policije i državnog odvjetništva, vremenske i materijalne troškove, koji u konačnici rezultiraju nemogućnošću vođenja kaznenog postupka i kažnjavanja počinitelja kaznenog djela nasilja u obitelji, a posljedično i nemogućnošću osiguranja adekvatne zaštite žrtve tog kaznenog djela.

3.4. Čimbenici utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve

Radi pokušaja utvrđenja čimbenika koji možebitno dovode do korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve, prije svega analiziran je tijek i dinamika kaznenog postupka te primjena mjera prema okrivljenicima, pa su tako analizirani predmeti ODO NZG zaprimljeni tijekom 2023. prema tome kome je podnesena kaznena prijava odnosno kako se došlo do saznanja o počinjenom nasilju u obitelji, je li prijava dostavljena državnom odvjetništvu redovnim putem ili uz uhićenje okrivljenika i njegovu predaju pritvorskom nadzorniku te jesu li u predmetima određene mjere opreza ili istražni zatvor prema okrivljenicima, je li žrtva ispitana na dokaznom ročištu, kod državnog odvjetništva ili policijskog istražitelja, kao i s obzirom na protek vremena od podnošenja kaznene prijave odnosno obavijesti o počinjenom nasilju do provođenja dokazne radnje ispitivanja žrtve.

3.4.1. Podnošenje kaznene prijave

Grafikon 6 Način podnošenje kaznene prijave odnosno dostave obavijesti o počinjenom nasilju nadležnim tijelima u predmetima u kojima žrtva kaznenog djela nasilja u obitelji ima povlasticu nesvjedočenja

U 57 predmeta u radu ODO NZG zbog kaznenog djela nasilja u obitelji iz čl. 179.a KZ – a u kojima su žrtve sa povlasticom nesvjedočenja u njih 50 predmeta žrtva je podnijela kaznenu prijavu policiji, od čega u 30 predmeta je kaznenoj prijavi prethodila i dojava o počinjenom nasilju od strane žrtve (ili druge osobe) policiji te postupanje po takvoj dojavi, nakon čega bi uslijedio odlazak žrtve u policiju i

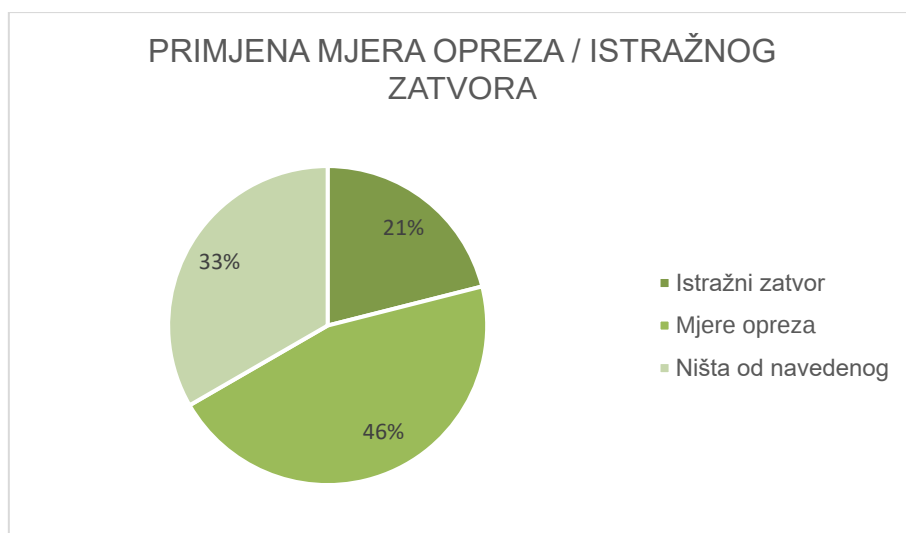
podnošenje kaznene prijave, u 2 predmeta je policija zaprimila i postupala po dojadi o počinjenom nasilju, u 2 predmeta policiji je dostavljena obavijest centra za socijalnu skrb o prikupljenim saznanjima o počinjenom nasilju u obitelji, u 1 predmetu policiji je dostavljena anonimna prijava o počinjenom nasilju u obitelji, a u 2 predmeta zaprimljeni su podnesci žrtava.

Iz navedenog proizlazi da se žrtve u pravilu obraćaju policiji te podnose kaznenu prijavu radi počinjenog nasilja u obitelji, pri čemu u većini slučajeva tome prethodi i postupanje policije po dojadi o nasilju te potom upućivanje žrtve na podnošenje kaznene prijave. Navedeno je ujedno i prva informacija tijelima kaznenog progona o možebitno počinjenom nasilju u obitelji, nakon čega policija provodi daljnje izvide te donosi odluku o postojanju osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela te utvrđuje ima li razloga za uhićenje i nastavnu predaju okrivljenika pritvorskom nadzorniku. Isto tako, potrebno je istaknuti da su u 2 predmeta u kojima je policija zaprimila i postupala po dojadi o počinjenom nasilju žrtve odbile podnijeti kaznenu prijavu te potom koristile povlasticu nesvjedočenja prilikom ispitivanja, nakon čega je u jednom predmetu doneseno rješenje o odbaćaju kaznene prijave dok je u drugom predmetu podignuta optužnica samo za kazneno djelo tjelesne ozljede iz čl. 117. st. 1. i 2. KZ – a, budući je okrivljenik djelomično priznao počinjenje tog kaznenog djela, što je potkrijepljeno medicinskom dokumentacijom za žrtvu i rezultatima provedenog sudsko medicinskog vještačenja te je donesena nepravomoćna utvrđujuća presuda. Nadalje, u 2 predmeta u kojima je policiji dostavljena obavijest centra za socijalnu skrb o prikupljenim saznanjima o počinjenom nasilju u obitelji žrtve su odbile podnijeti kaznenu prijavu i iskazivati u postupku te su u oba predmeta donesena rješenja o odbaćaju kaznene prijave, dok je u 1 predmetu u kojem je policiji dostavljena anonimna prijava o počinjenom nasilju u obitelji žrtva obavijesno ispitana te negirala da bi bila izložena nasilju.

Dakle, povezujući prethodno navedeno sa ukupnim brojem žrtava koje su koristile odnosno otklonile povlasticu nesvjedočenja proizlazi da se način podnošenja kaznene prijave i obavijesti o počinjenom djelu nije pokazao odlučnim za korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve. No ipak proizlazi da je inicijativa i odluka žrtve da sama da inicijalnu informaciju tijelima kaznenog progona o možebitno počinjenom nasilju u obitelji, podnošenjem kaznene prijave ili zatraženom intervencijom policije, svakako

nužna da bi se uopće započelo sa postupanjem i provođenjem izvida o možebitnom počinjenom nasilju u obitelji.

3.4.2. Primjena mjera opreza ili istražnog zatvora

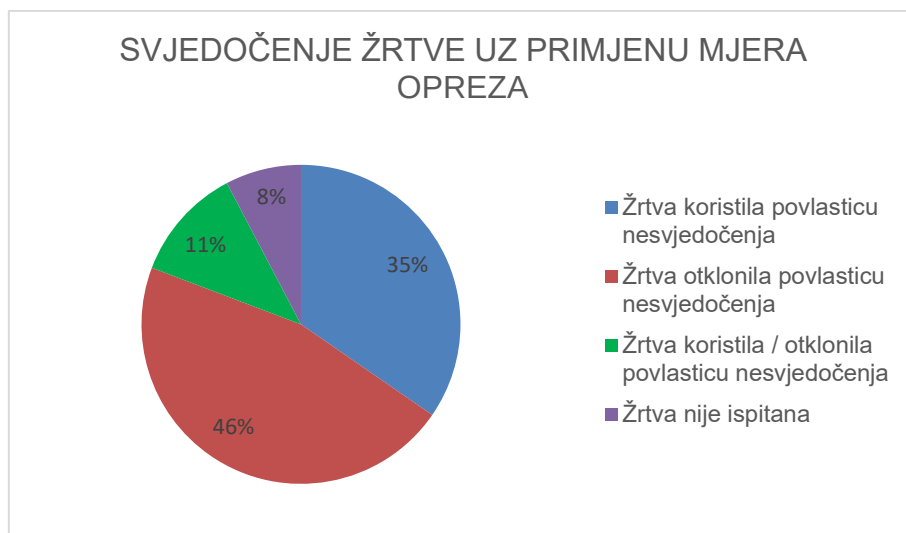

Grafikon 7 Primjena mjera opreza i istražnog zatvora prema okrivljeniku u predmetima u kojima žrtva kaznenog djela nasilja u obitelji ima povlasticu nesvjedočenja

U 57 predmeta ODO NZG u kojima žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji iz čl. 179.a KZ – a imaju povlasticu nesvjedočenja u njih 43 predmeta je okrivljenik uhićen i predan pritvorskom nadzorniku, dok je u 14 predmeta kaznena prijava odnosno posebno izvješće policije dostavljeno državnom odvjetništvu redovnim putem, a u kojim predmetima po redovnom zaprimanju kaznene prijave odnosno posebnog izvješća državno odvjetništvo nije određivalo mjere opreza niti predlagalo sudu određivanje istražnog zatvora. U navedenih 43 predmeta u kojima su okrivljenici uhićeni i predani pritvorskom nadzorniku u 26 predmeta su određene mjere opreza, u 12 predmeta je predložen i određen istražni zatvor, a u 5 predmeta su okrivljenici pušteni na slobodu bez određivanja mjera opreza i istražnog zatvora.

Nadalje, u predmetima u kojima su prema okrivljenicima određene mjere opreza iste su određene primarno zbog opasnosti od ponavljanja djela iz čl. 123. st. 1. t. 3. ZKP – a, ali i zbog opasnosti od utjecaja na svjedoke iz čl. 123. st. 1. t. 2. ZKP – a (primarno žrtvu), dok su od mjera opreza određene u pravilu zabrana približavanja određenoj osobi, zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom i

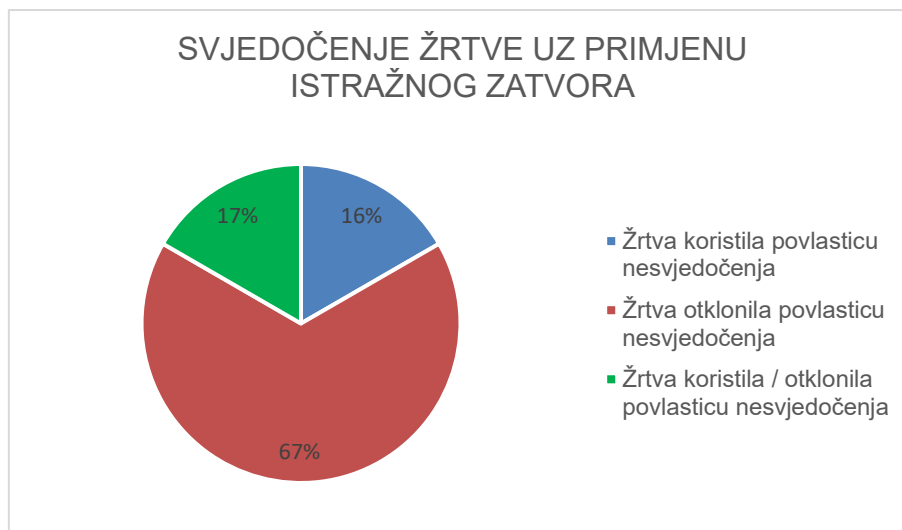
udaljenje iz doma iz čl. 98. st. 2. t. 4., 5. i 10. ZKP – a, a onda i obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu i zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve iz čl. 98. st. 2. t. 3. i 9. ZKP – a.

Grafikon 8 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji u predmetima u kojima su prema okrivljeniku određene mjere opreza

U 26 predmeta u kojima su određene mjere opreza prema okrivljenicima u njih 9 predmeta su žrtve koristile povlasticu nesvjedočenja, u 12 predmeta su žrtve otklonile povlasticu nesvjedočenja i iskazivale, dok su u 3 predmeta sa više žrtava neke žrtve koristile povlasticu a neke nisu te su iskazivale, a u 2 predmeta žrtve nisu ispitane.

Nadalje, u predmetima u kojima je protiv okrivljenika određen istražni zatvor, isti je određen iz zakonske osnove iz čl. 123. st. 1. t. 2. i 3. ZKP – a odnosno zbog opasnosti od utjecaja na svjedoke (primarno žrtvu) i zbog opasnosti od ponavljanja djela.

Grafikon 9 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji u predmetima u kojima je prema okrivljeniku određen istražni zatvor

U 12 predmeta u kojima je protiv okrivljenika bio određen istražni zatvor u 2 predmeta su žrtve koristile povlasticu nesvjedočenja, u 8 predmeta su žrtve otklonile povlasticu i iskazivale, dok su u 2 predmetu sa više žrtava neke žrtve koristile povlasticu a neke nisu te su iskazivale.

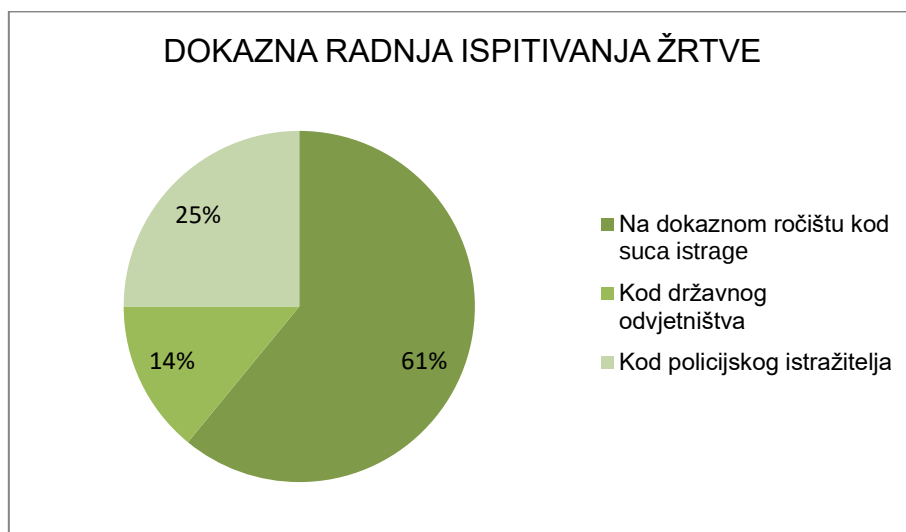
U odnosu na ukupno 19 predmeta u kojima protiv okrivljenika nisu određene niti mjere opreza niti istražni zatvor u 11 predmeta su žrtve koristile povlasticu nesvjedočenja, u 3 predmeta žrtve su otklonile povlasticu nesvjedočenja i iskazivale, u 2 predmeta su žrtve obavijesno ispitane, u 2 predmeta žrtve nisu ispitane, a u 1 predmetu u vrijeme ispitivanja žrtva nije imala više povlasticu nesvjedočenja te je iskazivala u postupku.

Iz navedenog proizlazi da iako su u većini predmeta određene mjere opreza, i to među ostalim i zbog opasnosti od utjecaja na žrtvu prije njezinog ispitivanja u svojstvu svjedoka, primjena mjera opreza bila je od neznatnog utjecaja na odluku žrtve hoće li se koristiti povlasticom nesvjedočenja, dok je u predmetima u kojima je protiv okrivljenika određen istražni zatvor većina žrtava otklonila povlasticu nesvjedočenja i iskazivala. Ovdje je potrebno imati u vidu da se istražni zatvor predlaže i određuje protiv okrivljenika samo iznimno, u konkretnom slučaju najčešće kada se radi o okrivljeniku koji je već kazneno ili prekršajno osuđivan za isto ili istovrsno kazneno djelo ili prekršaj, pa i počinjen na štetu iste žrtve, odnosno kada se radi o osobito

teškom obliku počinjenja kaznenog djela nasilja u obitelji te je opravdano i nužno odrediti tu krajnju mjeru prema okrivljeniku, jer se ista svrha ne može ostvariti drugom blažom mjerom, a u kojim slučajevima su i žrtve možebitno spremnije svjedočiti s obzirom na težinu, dugotrajnost i / ili ponovljeno nasilje kojem su bile izložene. Tu je potrebno imati u vidu i da se u predmetima u kojima je protiv okrivljenika određen istražni zatvor, a kako će to biti u nastavku analizirano, dokazna radnja ispitivanja žrtve provodi u kraćim rokovima, a što također zasigurno pridonosi održavanju spremnosti žrtve na svjedočenje. S druge strane mjere opreza se u pravilu i gotovo beziznimno određuju kod (inicijalnih) sumnji na počinjenje kaznenog djela nasilja u obitelji prema okrivljenicima koji su uhićeni i predani pritvorskom nadzorniku, jer je neophodno u toj najranijoj fazi postupka, kada državno odvjetništvo ima samo rezultate provedenih policijskih izvida i kratko vrijeme za donošenje odluke o primjeni mjera prema okrivljeniku, razdvojiti okrivljenika i žrtvu te osigurati zaštitu žrtve, kako od ponovljenog djela tako i od utjecaja na istu, radi čega se provedenom analizom predmeta mjere opreza same za sebe možebitno ne pokazuju od znatnijeg utjecaja na odluku žrtve da iskazuje.

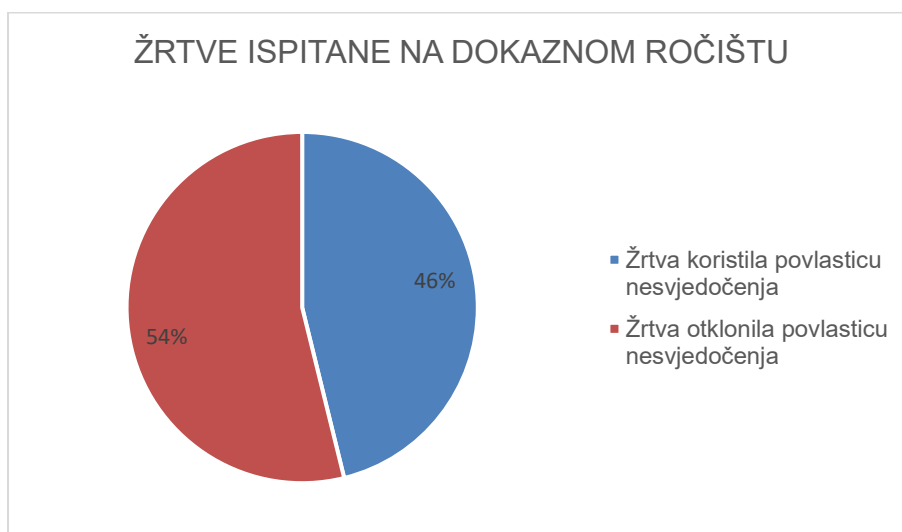
U odnosu na ukupno 19 predmeta u kojima protiv okrivljenika nisu određene mjere opreza niti istražni zatvor, a u kojih 11 predmeta su žrtve koristile povlasticu nesvjedočenja, u 1 predmetu policiji je dostavljena obavijest centra za socijalnu skrb o prikupljenim saznanjima o počinjenom nasilju u obitelji te je žrtva odbila podnijeti kaznenu prijavu i iskazivati u postupku, u 2 predmeta su žrtve već pri podnošenju kaznene prijave odnosno u obavijesnom razgovoru kod policije iskazale nespremnost svjedočenja i sudjelovanja u postupku, u 2 predmeta iz dostavljenih rezultata izvida, osobito iz izjava drugih obavijesno ispitanih članova obitelji, nisu potvrđeni navodi žrtve o počinjenom nasilju u obitelji, u 4 predmeta su žrtve ispitane četiri mjeseca odnosno deset do jedanaest mjeseci od podnošenja kaznene prijave, a u 2 predmeta su žrtve ispitane do dva mjeseca od podnošenja kaznene prijave kod državnog odvjetništva.

3.4.3. Dokazna radnja ispitivanja žrtve

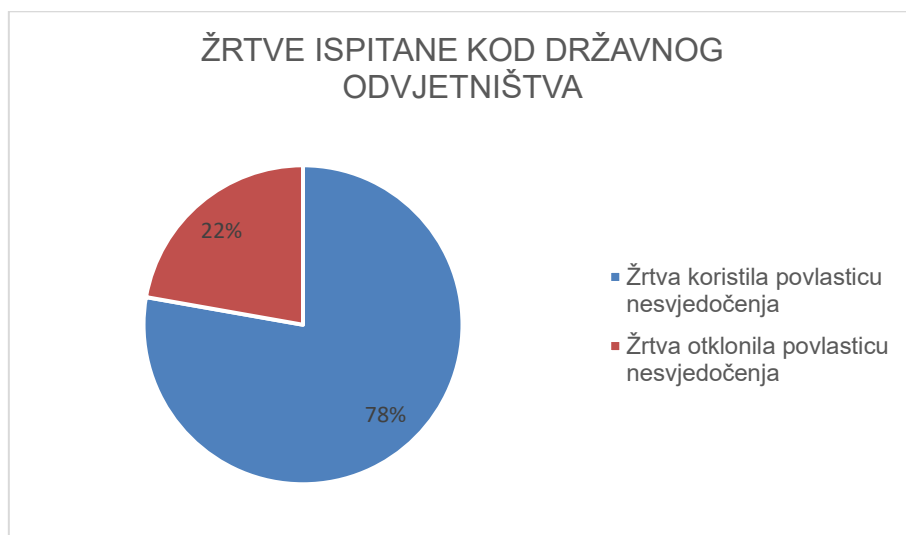
Grafikon 10 Način provođenja dokazne radnje ispitivanja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji sa povlasticom nesvjedočenja

U pogledu načina provođenja dokazne radnje ispitivanja žrtve sa povlasticom nesvjedočenja, od ukupno 71 žrtava s povlasticom nesvjedočenja (od čega je u analiziranim predmetima njih 64 ispitano) iste su pretežno ispitane na dokaznom ročištu pred sucem istrage, pa je tako u 29 predmeta ukupno 39 žrtava ispitano na dokaznom ročištu, u 9 predmeta je ukupno 9 žrtava ispitano kod državnog odvjetništva, dok je u 14 predmeta ukupno 16 žrtava ispitano kod policijskog istražitelja po nalogu državnog odvjetništva.

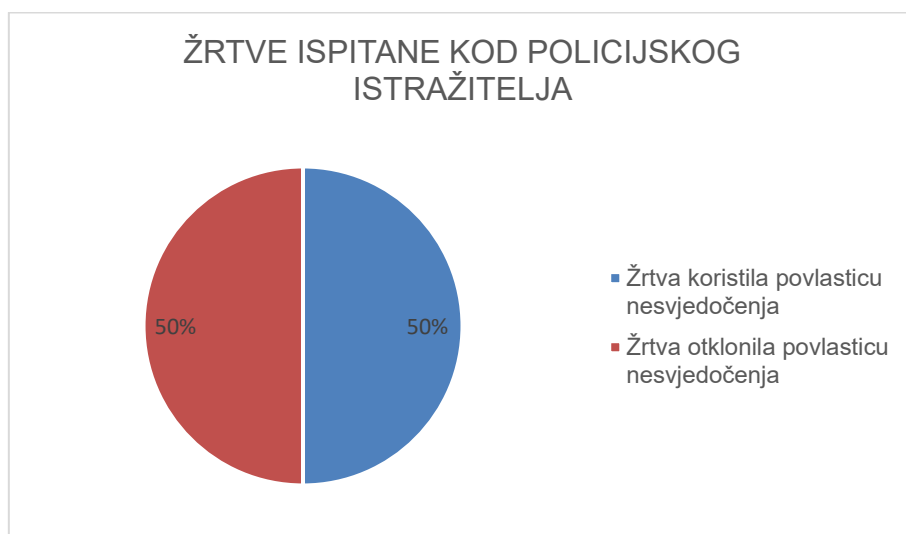
Grafikon 11 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji ispitane na dokaznom ročištu

Također, analizirana je učestalost korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji prema načinu provođenja dokazne radnje njezinog ispitivanja. U 29 predmeta u kojima su žrtve ispitane na dokaznom ročištu, 18 žrtava je koristilo povlasticu nesvjedočenja, a 21 žrtva je otklonila povlasticu nesvjedočenja i iskazivala na dokaznom ročištu.

Grafikon 2 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji ispitane kod državnog odvjetništva

U 9 predmeta u kojima su žrtve ispitane kod državnog odvjetništva, 7 žrtava je koristilo povlasticu nesvjedočenja, a 2 žrtve su otklonile povlasticu nesvjedočenja i iskazivale.

Grafikon 3 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji ispitane kod policijskog istražitelja

U 14 predmeta u kojima su žrtve ispitane kod policijskog istražitelja po nalogu državnog odvjetništva, 8 žrtava je koristilo povlasticu nesvjedočenja, a 8 žrtava su otklonile povlasticu nesvjedočenja i iskazivale.

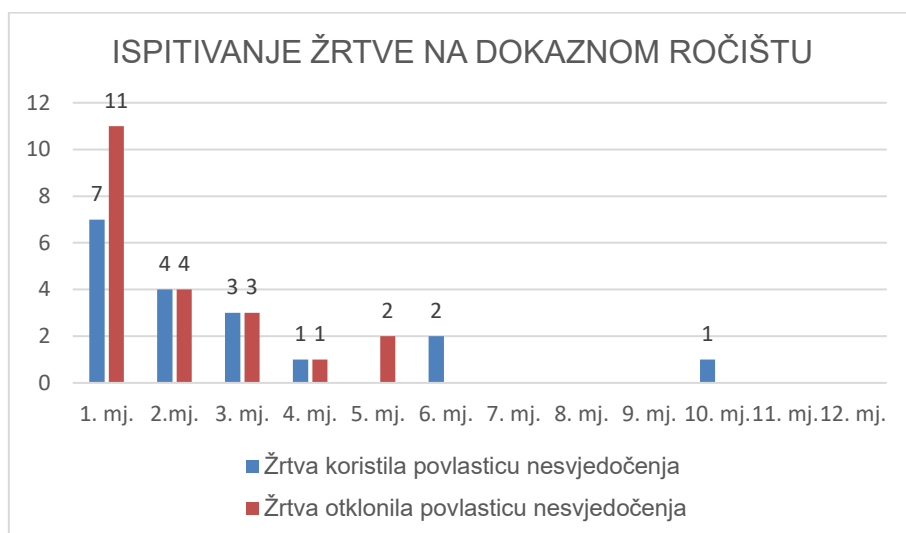
Žrtve su pretežno ispitivane na dokaznom ročištu upravo radi zakonske mogućnosti korištenja iskaza u daljnjem tijeku postupka ako žrtva promijeni svoju odluku te kasnije na raspravi ne želi iskazivati. No, iz navedenog proizlazi da je gotovo podjednak broj žrtava koristilo povlasticu nesvjedočenja odnosno otklonilo tu povlasticu i iskazivalo te da ovaj način ispitivanja žrtve sam za sebe očigledno nije bio od većeg utjecaja na odluku žrtve da iskazuje. Tu je potrebno istaknuti da se prilikom ispitivanja kod suca istrage na dokaznom ročištu, a sukladno pravima žrtve zajamčenim ZKP – om⁵², provodi individualna procjena žrtve od strane stručnog suradnika suda, koji sa potrebnim stručnim znanjima razgovara sa žrtvom prije ispitivanja, upoznaje ju kako sa njezinim pravima tako i sa načinom ispitivanja te sa posljedicama njezinog svjedočenja odnosno uskrate istog, dok se žrtva ispituje u posebnoj prostoriji, bez prisutnosti okrivljenika putem audio – video uređaja, a što sve očigledno također nije bilo od većeg utjecaja na žrtvu i njezinu odluku da svjedoči u postupku. U odnosu na žrtve ispitane kod državnog odvjetništva potrebno je istaknuti da državno odvjetništvo učestalo kontaktira žrtvu prije njezinog ispitivanja, naročito kada iz dostavljenih rezultata izvida provedenih po policiji proizlazi nespремnost žrtve na podnošenje kaznene prijave i davanja iskaza u postupku, te ako žrtva izjavi da ne želi iskazivati u postupku ista se u pravilu poziva u državno odvjetništvo radi provođenja dokazne radnje njezinog ispitivanja, a radi čega su žrtve ispitane kod državnog odvjetništva u većem dijelu koristile povlasticu nesvjedočenja. Nadalje, a u odnosu na žrtve ispitane kod policijskog istražitelja, kako je isti broj žrtava koristilo povlasticu nesvjedočenja odnosno otklonilo tu povlasticu i iskazivalo, ovaj način ispitivanja žrtve sam za sebe također nije bio od većeg utjecaja na odluku žrtve da iskazuje.

---

⁵² Čl. 43. i 43.a ZKP - a

3.4.4. Protok vremena od podnošenja kaznene prijave do provođenja dokazne radnje ispitivanja žrtve

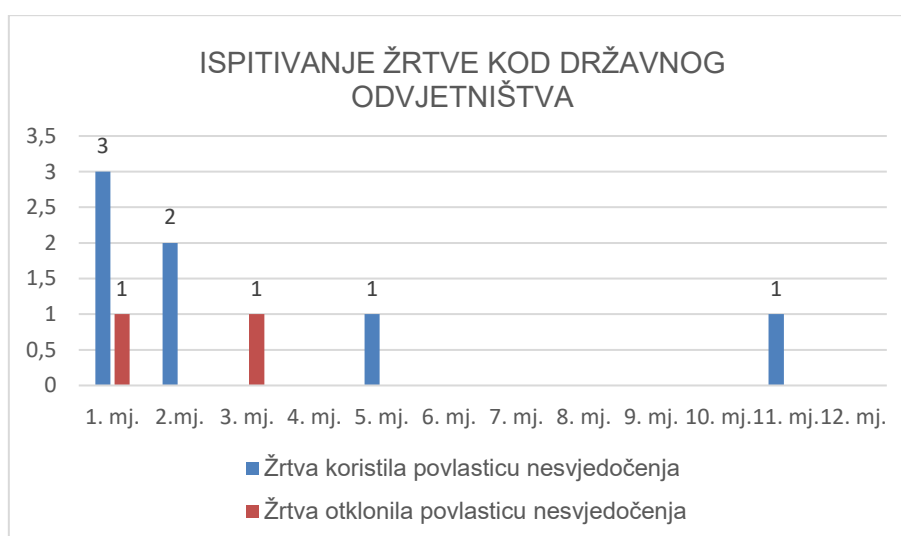
Isto tako, kao može bitni čimbenik koji utječe na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve je zasigurno vrijeme od podnošenja kaznene prijave do davanja mogućnosti žrtvi da iskazuje, za koje vrijeme žrtva ne zaprima informacije pravosudnih tijela o stanju i tijeku postupka po njezinoj prijavi, osim na vlastiti zahtjev, a za koje vrijeme je ista izložena obiteljskim, društvenim, ekonomskim i drugim izazovima i problemima te je njezina odlučnost i ustrajnost da ostane pri svojoj prijavi i iskazuje zasigurno na kušnji. U takvim okolnostima nužno je u najkraćem roku provesti dokaznu radnju ispitivanja žrtve.

Grafikon 14 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji ispitane na dokaznom ročištu s obzirom na protok vremena od podnošenja kaznene prijave do provođenja dokazne radnje ispitivanja žrtve

Analizom 29 predmeta u kojima su žrtve ispitane na dokaznom ročištu, gdje je 18 žrtava koristilo povlasticu nesvjedočenja, a 21 žrtva je otklonila povlasticu nesvjedočenja i iskazivala, utvrđeno je da su žrtve u pravilu ispitane od jednog do tri mjeseca od podnošenja kaznene prijave odnosno obavijesti o počinjenom nasilju, pri čemu je potrebno imati u vidu da je u 11 predmeta protiv okrivljenika bio određen istražni zatvor, u 15 predmeta su protiv okrivljenika bile određene mjere opreza, a u 3 predmeta nisu prema okrivljeniku primijenjene mjere. U 11 predmeta u kojima je protiv okrivljenika bio određen istražni zatvor žrtve su na dokaznom ročištu bile pretežno ispitane najkasnije mjesec dana od podnošenja kaznene prijave, dok su u 4 predmeta

bile ispitane u roku dva mjeseca od podnošenja kaznene prijave, pri čemu je 7 žrtava koristilo povlasticu nesvjedočenja, a 10 žrtava su otklonile povlasticu nesvjedočenja i iskazivale. U 15 predmeta u kojima su protiv okrivljenika bile određene mjere opreza žrtve su na dokaznom ročištu pretežno bile ispitane u roku od jednog do tri mjeseci, dok su u 4 predmeta ispitane u roku četiri do šest mjeseci, pri čemu je 8 žrtava koristilo povlasticu nesvjedočenja, a 11 žrtava je otklonilo povlasticu i iskazivalo u postupku. U 3 predmeta u kojima prema okrivljeniku nisu primijenjene mjere žrtve su na dokaznom ročištu ispitane u roku četiri do deset mjeseci od podnošenja kaznene prijave, pri čemu su sve žrtve koristile povlasticu nesvjedočenja.

Grafikon 15 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji ispitane kod državnog odvjetništva s obzirom na protek vremena od podnošenja kaznene prijave do provođenja dokazne radnje ispitivanja žrtve

Nadalje, analizom 9 predmeta u kojima su žrtve ispitane kod državnog odvjetništva, gdje je 7 žrtava koristilo povlasticu nesvjedočenja, a 2 žrtve su otklonile povlasticu nesvjedočenja i iskazivale, utvrđeno je da su žrtve u pravilu ispitane u roku jednog do tri mjeseca od podnošenja kaznene prijave odnosno obavijesti o počinjenom nasilju, pri čemu je 5 žrtava koristilo povlasticu nesvjedočenja, a 2 žrtve su otklonile povlasticu i iskazivale. U jednom predmetu žrtva je ispitana u roku pet mjeseci, a radilo se o predmetu gdje je policiji dostavljena obavijest centra za socijalnu skrb o prikupljenim saznanjima o počinjenom nasilju u obitelji te je žrtva odbila podnijeti kaznenu prijavu i potom koristila povlasticu nesvjedočenja prilikom ispitivanja kod državnog odvjetništva, a u jednom predmetu je žrtva ispitana jedanaest mjeseci nakon podnesene kaznene prijave, do čega je došlo nakon više odgođenih dokaznih ročišta

uslijed nedolaska žrtve koja je u konačnici ispitana kod državnog odvjetništva i prilikom ispitivanja koristila povlasticu nesvjedočenja. U predmetima u kojima su žrtve ispitane kod državnog odvjetništva samo u 1 predmetu je protiv okrivljenika bio određen istražni zatvor te je žrtva prilikom ispitivanja, unutar mjesec dana od podnošenja kaznene prijave, otklonila povlasticu nesvjedočenja i iskazivala, dok su u 1 predmetu prema okrivljeniku bile određene mjere opreza te je žrtva prilikom ispitivanja, također unutar mjesec dana od podnošenja kaznene prijave, koristila povlasticu nesvjedočenja.

Grafikon 16 Korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji ispitane kod policijskog istražitelja s obzirom na protek vremena od podnošenja kaznene prijave do provođenja dokazne radnje ispitivanja žrtve

U odnosu na 14 predmeta u kojima su žrtve ispitane kod policijskog istražitelja po nalogu državnog odvjetništva žrtve su u pravilu ispitane od jednog do dva mjeseca od dana podnošenja kaznene prijave, pri čemu je 8 žrtava koristilo povlasticu nesvjedočenja, a 8 žrtava su otklonile povlasticu i iskazivale. U navedenim predmetima u njih 8 su prema okrivljeniku bile određene mjere opreza te su 3 žrtve, ispitane do dva mjeseca od podnošenja kaznene prijave, koristile povlasticu nesvjedočenja, dok su 5 žrtava, ispitane unutar mjesec dana od podnošenja kaznene prijave, otklonile povlasticu nesvjedočenja i iskazivale u postupku.

3.4.5. Zaključno o analiziranim čimbenicima utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve

Dakle, u analiziranim predmetima nasilja u obitelji u pravilu po zaprimanju posebnog izvješća policije sa kaznenom prijavom i cjelokupnim rezultatima provedenih izvida, državno odvjetništvo je u većini predmeta podnosilo prijedlog sucu istrage za provođenje dokaznog ročišta, koje je određeno i zakazano u pravilu do tri mjeseca od podnošenja kaznene prijave odnosno obavijesti o počinjenom nasilju odnosno do mjesec dana u predmetima u kojima je protiv okrivljenika bio određen istražni zatvor. U predmetima u kojima je protiv okrivljenika bio određen istražni zatvor dokazna radnja ispitivanja žrtve pretežno je provedena unutar mjesec dana od podnošenja kaznene prijave odnosno obavijesti o počinjenom nasilju te je većina žrtava otklonila povlasticu nesvjedočenja i iskazivala. Isto tako, u predmetima u kojima su protiv okrivljenika bile određene mjere opreza, a dokazna radnja ispitivanja žrtve provedena također u kraćim rokovima od podnošenja kaznene prijave, većina žrtava je otklonila povlasticu nesvjedočenja i iskazivala. Iz navedenog proizlazi da se poglavito mjera istražnog zatvora, ali i mjera opreza, određena prema okrivljeniku te kratkoća vremena u kojem je žrtva ispitana pokazala od većeg utjecaja na žrtvu i njezinu spremnost svjedočenja u postupku. Naime, do zakazane dokazne radnje ispitivanja žrtve niti policija niti državno odvjetništvo u pravilu nema komunikaciju sa žrtvom, osim na traženje žrtve. Za to vrijeme, ako su na snazi mjere opreza ili istražni zatvor, okrivljenik je onemogućen u kontaktima sa žrtvom, čime je sa žrtve otklonjena mogućnost utjecaja i pritisaka okrivljenika koji mogu i u pravilu rezultiraju korištenjem povlastice na strani žrtve. No, istovremeno žrtva je za to isto vrijeme sama sa svojim fizičkim i psihičkim ozljedama i problemima, u strahu od počinitelja, potencijalno je i socijalno izolirana te izložena financijskim problemima, koji protekom vremena bez adekvatne podrške postaju sve veći, a koji sve čimbenici zasigurno utječu na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve.

Slijedom navedenog, pokazuje se neophodnim uz primjenu mjera procesne prisile prema okrivljeniku radi otklanjanja utjecaja na žrtvu istu ispitati u kratkom roku kako bi bila spremnija svjedočiti i otkloniti povlasticu nesvjedočenja.

3.4.6. Drugi čimbenici utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve

Nastavno na prethodno navedeno potrebno je spomenuti i druge čimbenike, izvan kaznenog postupka, koji zasigurno utječu na žrtvu i njezinu odluku o svjedočenju odnosno uskrati istog. Tu su svakako psihološki i emocionalni stres i trauma kao posljedica nasilja kojem je bila izložena, strah od počinitelja, obiteljski i društveni pritisak, financijska ovisnost o počinitelju, ali i nepovjerenje u pravosudni sustav.

Žrtve prilikom svjedočenja u postupku ponovno proživljavaju za njih traumatske trenutke i događaje, što utječe na njihovo psihičko zdravlje i predstavlja im novi stres, kao i narušava zdravlje, a radi čega im je teško suočiti se sa sudskim postupkom i ponovo kroz svjedočenje proživljavati nasilje. Nije zanemariva niti činjenica da žrtve nasilja u obitelji moraju svjedočiti o svom strogo privatnom životu, što uključuje iznošenje vrlo intimnih informacija, a koja nelagoda odnosno strah od izlaganja svoje privatnosti je dodatni razlog za uskratu svjedočenja. Također, žrtve nasilja u obitelji su u strahu od novog, ponovljenog nasilja od počinitelja i njegove odmazde, a koji strah je zasigurno pojačan prijetnjama i dosadašnjim iskustvom sa počiniteljem i njegovim ponašanjem, što sve utječe na njihovu odluku o svjedočenju. Obiteljski i društveni pritisak u značajnoj mjeri utječu na žrtvu, koja može od strane članova vlastite obitelji biti izložena pritiscima važnosti održanja cjelovitosti obitelji i očuvanja obiteljske dinamike iznad vlastite sigurnosti i dobrobiti, kao i pritiskom negativne društvene osude i stigme, a što sve dovodi do socijalne izoliranosti žrtve te slabljenja njezine volje i odlučnosti da ustraje na svjedočenju. Veliki čimbenik čini i financijska ovisnost žrtve o počinitelju, koja dodatno oslabljuje žrtvu te ju čini ovisnim o počinitelju. Ne treba zanemariti i potencijalni nedostatak povjerenja žrtava u pravosudni sustav, koji može biti rezultat dotadašnjih negativnih iskustava žrtve ili njoj bliskih osoba sa sustavom te na temelju toga stvorenom percepcijom, ali i stvorenom negativnom slikom pravosudnog sustava u našem društvu koja je posljedica, među ostalim, i kontinuiranog negativnog medijskog izvještavanja o istom, ne ulazeći sad u pitanje opravdanosti i utemeljenosti takvog izvještavanja.

Konkretni utjecaj navedenih čimbenika u analiziranim predmetima prelazi dosege ovog rada, no iste čimbenike, kao i druge, je zakonodavac imao u vidu prilikom propisivanja žrtvama kaznenog djela, pa tako i žrtvama nasilja u obitelji, prava u

kaznenom postupku, a sve, među ostalim, sa ciljem otklanjanja prepoznatih čimbenika na strani žrtve koji utječu na njezinu nespremnost da prijavi počinjenje kaznenog djela i ustraje na podnesenoj prijavi te svjedoči u postupku.

3.5. Mjere utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve

3.5.1. Prava žrtve propisana Zakonom o kaznenom postupku

Kako bi se otklonili svi prepoznati čimbenici koji žrtve onemogućavaju i obeshrabruju u odluci da prijave počinitelja te ustraju na podnesenoj prijavi i svjedoče u postupku dosadašnjim izmjenama ZKP – a žrtvama su osigurana brojna prava, donesena sa ciljem prevladavanja prepreka na strani žrtve, a kojim zakonom zajamčenim pravima se žrtvama nastoji osigurati stručna i emocionalna pomoć i potpora, pravna pomoć i savjetovanje, sigurnost tijekom postupka i zaštita privatnosti, a sve u svrhu izbjegavanja dodatnih trauma i prevladavanja osjećaja prepuštenosti samima sebi te radi osnaživanja za daljnju rehabilitaciju i ponovnu uspostavu narušenih prava.

Izmjenama ZKP – a žrtvama su osigurana brojna prava, pa tako i pravo na lako dostupan, povjerljiv i besplatan pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela te pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom⁵³. Pri pojedinim županijskim sudovima djeluju odjeli za podršku žrtvama i svjedocima, a koji odjeli pružaju osnovne informacije o pravima u postupku te o tijeku samog postupka (kaznenog ili prekršajnog), borave sa žrtvom za vrijeme njezina boravka na sudu, ali i upućuju na druge organizacije u kojima žrtva može dobiti stručnu pomoć, kao i pružaju emocionalnu pomoć žrtvama. Spomenutim odjelima žrtve se mogu javiti i prije no što je kazneno djelo ili prekršaj prijavljen policiji. Uloga službe za potporu žrtava kaznenih djela je pomoć žrtvi u nošenju s posljedicama kaznenog djela te lakše snalaženje u kaznenom i prekršajnom postupku⁵⁴. Iz analiziranih predmeta proizlazi da su žrtve u

---

⁵³ Čl. 43. st. 1. t. 1. i 2. ZKP

⁵⁴ Prava žrtava kaznenih djela, <https://mpudt.gov.hr/o-ministarstvu/nadleznost-ministarstva-pravosudja-uprave-i-digitalne-transformacije/iz-pravosudnog-sustava-6372/podrska-zrtvama-i-svjedocima/prava-zrtava-kaznenih-djela/27339>, 25. veljače 2025.

policiji, već prilikom podnošenja kaznene prijave odnosno davanja obavijesti o događajima, a potom i kasnije prilikom ispitivanja, bile obaviještene i upoznate sa svojim pravima te upućene gdje ista mogu ostvarivati, no žrtva je ta koja se mora obratiti tijelima i organizacijama koje su joj u mogućnosti pružiti stručnu i adekvatnu pomoć.

Nadalje, žrtve imaju pravo da budu saslušane bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka, pravo na pratnju osobe od povjerenja, od prijave žrtve do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka, kao i pravo na ispitivanje putem audio - video uređaja⁵⁵. Analizom predmeta ODO NZG utvrđeno je da su žrtve u pravilu ispitane na dokaznom ročištu, putem audio – video uređaja u posebnoj prostoriji bez prisutnosti okrivljenika, kao i da su ispitivanja na dokaznom ročištu provedena u pravilu do tri mjeseca od podnošenja kaznene prijave odnosno obavijesti o počinjenom nasilju odnosno do mjesec dana u predmetima u kojima je protiv okrivljenika bio određen istražni zatvor. Vezano za ponovno ispitivanje žrtve na raspravi, iako se istima jamči pravo da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka, u pravilu se, ako se obrana ne složi sa čitanjem zapisnika o ispitivanju žrtve, žrtva ponovno poziva i ispituje, i to radi nedorečenosti odredbe čl. 431. ZKP – a u kojoj nije predviđeno obligatorno čitanje zapisnika o ranijem ispitivanju žrtve. Isto tako prije ispitivanja žrtve provodi se pojedinačna procjena žrtve sa ciljem utvrđenja potrebe primjene posebnih mjera zaštite žrtve te se mjere za kojima postoji potreba i provode.

U odnosu na druga zakonom zajamčena prava žrtava, i to prava na sudjelovanje u kaznenom postupku kao oštećenik te prava na obavijesti o poduzetim radnjama i donesenim odlukama u postupku⁵⁶, sa kojim se žrtva tijekom postupka višekratno upoznaje, doprinosi se da se žrtva upozna sa tijekom postupka te da zna što može očekivati, a čime se žrtva potencijalno osjeća sigurnije i jača se njezino povjerenje u tijela koje vode postupak.

---

⁵⁵ Čl. 43. st. 1. t. 5., 6. i 13. ZKP

⁵⁶ Čl. 43. st. 1. t. 8., 9., 11. i 12. ZKP

Dakle, zakonodavac je osigurao žrtvama brojna prava propisana sa ciljem prevladavanja prepreka na strani žrtve vezanim za njezinu odluku o podnošenju prijave i aktivnom sudjelovanju u postupku, koja prava čija primjena ovisi o tijelima kaznenog progona se i provode. Radi utvrđenja jesu li i u kojoj mjeri ista bila od utjecaja na žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji prilikom njihove odluke o korištenju povlastice nesvjedočenja u postupku bilo bi potrebno napraviti analizu učestalosti korištenja povlastice nesvjedočenja žrtava prije i nakon uvođenja pojedinih prava zajedno sa analizom učestalosti korištenja pojedinih prava. No za istaknuti je da su žrtve u analiziranim predmetima mogle se sa istima koristiti te da su u mjeri u kojoj su korištena obuhvaćena analizirani podacima.

3.5.2. Provođenje dokazne radnje ispitivanja žrtve u žurnom postupku

Kroz analizu predmeta u ovom radu, a vezano za sam tijek kaznenog postupka, razvidno je da je kratkoća vremena u kojem su žrtve ispitane od podnošenja kaznene prijave odnosno obavijesti o počinjenom nasilju, uz primjenu mjere istražnog zatvora i mjera opreza prema okrivljenicima odnosno otklanjanja utjecaja okrivljenika na žrtvu, doveli do manjeg korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve, slijedom čega kao potencijalnu mjeru utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja valja razmotriti da se žrtva ispituje u što kraćem roku nakon podnošenja kaznene prijave. Iako su predmeti kaznenih djela nasilja u obitelji žurne naravi, kako zbog prirode istih tako i zbog u većini predmeta određenih mjera opreza ili istražnog zatvora prema okrivljenicima, žrtve se ispituju sukladno radnoj i vremenskoj opterećenosti državnog odvjetništva, suda i policije te nije uvijek moguće osigurati ispitivanje žrtve u kratkim vremenskim rokovima. Navedeno se može postići kako osiguranjem dovoljnog broja kadrova i stručne educiranosti istih, uz potencijalno osnivanje posebnih odjela za kaznena djela nasilja, ali i izmjenama zakona.

Postojećim zakonskim rješenjem odnosno odredbama ZKP – a nisu propisani posebni rokovi za ispitivanje žrtve kaznenog djela, pa tako niti žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji, te rok u kojem će biti ispitana uvelike ovisi o određenim mjerama procesne prisile prema okrivljenicima u postupku, pa samim time i potrebnoj žurnosti u radu na predmetima, u korelaciji sa radnom i vremenskom opterećenosti državnog odvjetništva, suda i policije. Kao moguće rješenje dolazi u obzir propisivanje posebnog

žurnog postupka za kaznena djela nasilja u obitelji te provođenje dokazne radnje ispitivanja žrtve na dokaznom ročištu neposredno nakon podnošenja kaznene prijave i davanja izjave o događajima, a samim time i iskazane spremnosti na iskazivanje u postupku. Opisanim rješenjem osigurala bi se iskazana spremnost i odlučnost žrtve na sudjelovanju u postupku, bila bi joj dana mogućnost iskazivanja bez odgode nakon podnošenja kaznene prijave, i to putem audio – video uređaja kako je to i propisano zakonom, ujedno i osiguralo iskazivanje o neposredno proživljenim događajima, koja su još svježija te su žrtvi poznatiji detalji i druge bitne okolnosti događaja, dok se okrivljeniku provođenjem dokaznog ročišta istovremeno omogućava sudjelovanje u dokaznoj radnji te osigurava pravo na obranu i jednakost oružja.

3.5.3. Izmjena zakonom propisane povlastice nesvjedočenja

Iako je radi obveza preuzetih po ratificiranoj Konvenciji Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji Republika Hrvatska dužna osigurati da istrage ili progon kaznenih djela ne smiju ovisiti u potpunosti o prijavi žrtve te da se postupak može nastaviti čak i ako žrtva povuče svoju izjavu⁵⁷, u koju svrhu je zakonom propisana mogućnost korištenja iskaza članova obitelji okrivljenika kao dokaza u postupku bez obzira na njihovu kasniju odluku, neophodno je osigurati da žrtve iskazuju već prilikom prvog ispitivanja, a nakon podnošenja kaznene prijave. Međutim, analizom predmeta u ovom radu proizlazi da je polovica žrtava koristila povlasticu nesvjedočenja već pri prvom ispitivanju. Prema postojećim zakonskim odredbama povlasticu da ne moraju svjedočiti u cijelosti imaju točno određeni članovi obitelji okrivljenika, nevezano jesu li ujedno i žrtve kaznenog djela, pa tako i kaznenog djela nasilja u obitelji, ili samo svjedoci tog nasilja. Kada je zakonodavac tim osobama dao povlasticu od opće dužnosti svjedočenja zasigurno time nije imao namjeru pogodovati okrivljeniku, jer se ne radi o pravu okrivljenika već o strogo osobnom pravu svjedoka, okrivljeniku bliske osobe, budući je prepoznao posebnost njihovog emotivnog odnosa. Imajući u vidu ratio legis iza propisane povlastice nesvjedočenja dane tim osobama, postavlja se pitanje opravdanosti primjene tog instituta kod članova obitelji okrivljenika koje su ujedno i žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji. Naime, nije

---

⁵⁷ Čl. 55. Konvencije o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 3/18, 4/18)

sporno da bi članovima obitelji okrivljenika koje su svjedočile inkriminiranim događajima kaznenih djela trebalo dati mogućnost da ne moraju istinito iskazivati i time naškoditi svome bližnjem odnosno iskazivati lažno i time naškoditi sebi. Međutim, žrtve nasilja u obitelji se pozivaju da bez ustručavanja prijave počinjeno nasilje na njihovu štetu, osiguravaju im se brojna prava radi otklanjanja prepreka pri prijavi djela i sudjelovanju u postupku, tijela kaznenog progona svojim neodgodivim postupanjem nastoje osigurati njihovu sigurnost od ponovljenog djela i zaštitu od nedozvoljenog utjecaja prije njihova ispitivanja, kao i osigurati njihovo ispitivanje u najkraćem mogućem roku, a potom im zakon daje neograničenu mogućnost uskrate iskaza u cijelosti jer bi u protivnom morale iskazivati istinu i time naškoditi sebi bliskoj osobi, od koje istovremeno potencijalno trpe nasilje. Postojeće zakonsko rješenje kojim se i žrtve nasilja u obitelji oslobađaju navedene moralne dvojbe teško se opravdava te se kroz analizu prakse pokazuje da isto daje žrtvama pravo disponiranja tijekom i ishodom kaznenog postupka kod kaznenog djela nasilja u obitelji, suzbijanje kojeg nedozvoljenog ponašanje je od strane zakonodavca prepoznato kao nužnost i neophodnost sa ciljem zaštite obitelji kao pravnog dobra i njezinih pojedinih članova, kao i da se time pogoduje okrivljeniku, što zasigurno nije bila namjera zakonodavca pri propisivanju povlastice od opće dužnosti svjedočenja članovima obitelji okrivljenika. Imajući u vidu ograničenje u analizi zaprimljenih predmeta u ODO NZG tijekom 2023. odnosno ograničenje u analizi relativno malog broja predmeta, ipak se zbog same prirode kaznenog djela nasilja u obitelji, zakonom propisanog načina njegovog počinjenja i propisanih posljedica nameće valjanim zaključak da je za dokazivanje počinjenog nasilja u obitelji neophodan iskaz žrtve, koja ako ne otkloni povlasticu nesvjedočenja utječe na tijek i ishod kaznenog postupka i onemogućava dokazivanje počinjenog kaznenog djela nasilja u obitelji. Navedeno se može otkloniti i razmatranjem izmjene zakonom propisane povlastice nesvjedočenja, i to da žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji nemaju pravo uskrate iskaza u odnosu na sebi blisku osobu počinitelja kaznenog djela na njihovu štetu, koju iznimku od povlastice nesvjedočenja je zakonodavac već prepoznao nužnim u predmetima kaznenopravne zaštite djece⁵⁸.

---

⁵⁸ Čl. 285. st. 6. ZKP

Naime, takvim zakonskim rješenjem žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji bile bi onemogućene uskratiti iskaz u cijelosti u postupku odnosno bile bi dužne iskazivati protiv sebi bliske osobe počinitelja kaznenog djela, a koja obveza iskazivanja bi se prvenstveno odnosila na žrtve koje su podnijele kaznenu prijavu protiv počinitelja i time zatražile djelovanje i pomoć od nadležnih tijela, ali i iskazale spremnost na sudjelovanje u kaznenom postupku. Kako je provedena analiza predmeta u radu pokazala da je inicijativa i odluka žrtve da sama da inicijalnu informaciju tijelima kaznenog progona o možebitno počinjenom nasilju u obitelji, podnošenjem kaznene prijave ili zatraženom intervencijom policije, nužna da bi se uopće započelo sa postupanjem i provođenjem izvida o počinjenom nasilju u obitelji, koje se u pravilu odvija samo u prisutnost počinitelja i žrtve, ne proizlazi da bi bilo uopće moguće doći niti do osnova sumnje da je počinjeno nasilje u obitelji te pristupiti ispitivanju žrtve ako ista prethodno nije podnijela kaznenu prijavu ili zatražila intervenciju policije te dala inicijalne informacije o događajima. S druge strane žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji koje su podnijele kaznenu prijavu i/ili zatražile intervenciju policije kroz dojavu o počinjenom nasilju iskazale su potrebu za djelovanjem nadležnih tijela i njihovom pomoći te iskazale spremnost na sudjelovanju u postupku, a u kojem slučaju je nužno osigurati da iskazuju u nastavku postupka.

Također, u slučaju takve zakonske izmjene svakako je potrebno razmotriti eventualne posljedice odbijanja iskazivanja i kršenja obveze istinitog iskazivanja te time potencijalnog počinjenja kaznenog djela davanja lažnog iskaza iz čl. 305. KZ – a. Tu je prije svega nužna primjena postojeće zakonske mogućnosti uskrate odgovora na pojedino pitanje ako bi time žrtva sebe izložila kaznenom progonu⁵⁹, koju povlasticu uskrate odgovora na pojedino pitanje bi trebalo zadržati i prilikom provođenja dokazne radnje ispitivanja žrtve koja ne bi imala pravo uskrate iskaza u cijelosti te ju na tu povlasticu upozoriti, kako se to i čini prema postojećim zakonskim odredbama u slučajevima kad žrtve otklone povlasticu nesvjedočenja i iskazuju u postupku. Kako se povlastica uskrate odgovora na pojedina pitanje kojom bi svjedok sebe ili bliskog srodnika izložio, među ostalim, kaznenom progonu odnosi na sve svjedoke, pa tako i na žrtve sa povlasticom nesvjedočenja, na tu povlasticu se žrtve upozoravaju ako otklone povlasticu nesvjedočenja i odluče iskazivati u postupku, a nakon upozorenja

---

⁵⁹ Prema čl. 286. st. 1. ZKP svjedok nije obavezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog srodnika kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti.

na obvezu istinitog iskazivanja i posljedice ako tako ne iskazuju⁶⁰. Navedeno je u određenom dijelu kontradiktorno sa prethodnim upozorenjem žrtvi da nije u obvezi svjedočiti protiv sebi bliskog srodnika, kao i sa njezinom odlukom da se tom povlasticom neće koristiti, no kako je navedena iznimka od opće dužnosti svjedočenja odnosno od obveze iskazivanja propisana i zajamčena svim svjedocima smatram da bi ju i u slučaju nemogućnosti uskrate iskaza žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji trebalo i tim žrtvama, kao i svim drugim svjedocima, omogućiti i da u tom dijelu odnosno u dijelu zakonom propisanih upozorenja svjedocima nisu nužne zakonske izmjene. Tu je potrebno istaknuti da navedena povlastica uskrate odgovora na pojedina pitanja predstavlja i zakonski razlog nesvjedočenja u smislu čl. 291. st. 2. ZKP – a⁶¹ te da upozorenjem na tu povlasticu se onemogućava zakonska mogućnost primjene novčane kazne i zatvora prema svjedocima koji ne žele svjedočiti. U slučaju da žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji ne bi imale pravo uskrate iskaza u cijelosti u postupku, eventualna mogućnost primjene navedenih represivnih mjera s ciljem prisile na svjedočenje zasigurno ne bi bila opravdana, a niti svrhovita, radi čega je neophodno u slučaju zakonske izmjene povlastice nesvjedočenja žrtvama omogućiti povlasticu uskrate odgovora na pojedina pitanja te prema njima onemogućiti primjenu represivnih mjera radi svjedočenja.

Također, ako bi žrtva bila u obvezi iskazivati te u slučaju povrede obveze istinitog iskazivanja, posljedice takvog lažnog svjedočenja žrtve se mogu otkloniti ili umanjiti primjenom već kod kaznenog djela davanja lažnog iskaza iz čl. 305. st. 4. KZ – a propisane mogućnosti oslobođenja od kazne ako počinitelj dobrovoljno opozove svoj iskaz prije donošenja konačne odluke⁶². Za taj oblik djelotvornog kajanja počinitelja je zakonodavac predvidio fakultativno oslobođenje od kazne te bi ista mogućnost oslobođenja od kazne bila primjenjiva i za žrtvu kaznenog djela nasilja u obitelji u slučaju odgovornosti za kazneno djelo davanja lažnog iskaza. Dakako, ako zakonodavac to ocijeni potrebnim, u obzir dolaze i izmjene kaznenog djela davanja lažnog iskaza iz čl. 305. KZ – a kroz propisivanje razloga isključenja kažnjivosti u tim

---

⁶⁰ Čl. 288. st. 3. ZKP

⁶¹ Prema čl. 291. st. 2. ZKP ako svjedok dođe, pa nakon što je upozoren na posljedice neće bez zakonskog razloga svjedočiti, sudac istrage njega može, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna, a kao i nakon toga odbije svjedočiti može se zatvoriti. Zatvor traje dok svjedok ne pristane svjedočiti ili dok njegovo ispitivanje ne postane nepotrebno, ili dok se kazneni postupak ne dovrši, ali najdulje mjesec dana.

⁶² Čl. 305. st. 4. KZ

slučajevima. Da je zakonodavac kod pojedinih kaznenih djela protiv pravosuđa već prepoznao potrebu propisivanja razloga isključenja kažnjivosti, govore u prilog već u KZ – u propisani razlozi isključenja kažnjivosti kod navedenih kaznenih djela⁶³. Dakako iako spomenuti propisani razlozi isključenja kažnjivosti kod drugih kaznenih djela protiv pravosuđa se temelje upravo na odnosu srodstva sa počiniteljem te su propisani od strane zakonodavca upravo uvažavajući posebnost emotivnog odnosa potencijalnih počinitelja tih djela, u konkretnom slučaju sama ta činjenica odnosno odnos srodstva je nedovoljna kao razlog isključenja kažnjivosti kod kaznenog djela davanja lažnog iskaza, već bi se u obzir trebali uzeti prije svega motivacija i okolnosti koje su bile uzrokom na strani žrtve da lažno iskazuje, a koje zakonodavac ocijeni dostatnim da bi se isključila kažnjivost takvog ponašanja. Isto tako, u obzir dolazi i propisivanje mogućnosti blažeg kažnjavanja žrtve kao počinitelja kaznenog djela davanja lažnog iskaza iz čl. 305. KZ – a, bilo kroz propisanu visinu posebnog zakonskog minimuma i maksimuma kazne, kao i kroz propisivanje mogućnosti blažeg kažnjavanja, čemu u prilog govore i već u KZ – u propisani razlozi mogućeg blažeg kažnjavanja kod drugih kaznenih djela protiv pravosuđa⁶⁴, upravo uvažavajući bliski emotivni odnos počinitelja djela i žrtve.

Dakle, opisana mogućnost iznimke u korištenju povlastice nesvjedočenja za žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji je zasigurno jedna od mjera kojom bi se pridonijelo da žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji svjedoče i time osigurao neophodan dokaz za nastavak dokaznog postupka i prikupljanje daljnjih dokaza u prilog postojanja dostatnog stupnja osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela nasilja u obitelji. No, prije takve zakonske izmjene neophodno je provesti analizu i ocjenu mogućeg utjecaja takve iznimke na same žrtve tog kaznenog djela, poglavito bi li takvo zakonsko rješenje obeshrabrilo žrtve u podnošenju kaznene prijave i traženju intervencije policije te posljedično bi li se odrazilo na njihovu sigurnost i zaštitu. No, nesporna je činjenica da pri postojećoj neograničenoj mogućnosti korištenja povlastice nesvjedočenja žrtve korištenjem povlastice disponiranju ne samo sa tijekom i ishodom kaznenog postupka, već i sa svojom sigurnosti, budući da tijela kaznenog progona u takvim slučajevima nisu u mogućnosti osigurati zaštitu žrtve.

---

⁶³ Čl. 301. st. 3. KZ, čl. 302. st. 4. KZ i čl. 303. st. 5. KZ

⁶⁴ Čl. 301. st. 4. KZ

3.5.4. Zaključno o mjerama utjecaja na korištenje povlastice nesvjedočenja žrtve

Zaključno, iz provedene analize predmeta, imajući u vidu spomenuta ograničenja iste, proizlazi da postojeće zakonsko rješenje mogućnosti korištenja povlastice nesvjedočenja i žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji u bitnome ograničava otkrivanje i dokazivanje tog kaznenog djela te onemogućava vođenje postupka protiv počinitelja i njihovo adekvatno kažnjavanje, a posljedično i onemogućava osiguranje zaštite žrtava tog nasilja. Povlastica nesvjedočenja, iako propisana sa ciljem zaštite svjedoka, bliskih osoba okrivljeniku, u slučajevima kada se radi o žrtvama kaznenog djela nasilja u obitelji dovodi do potencijalne ugroze njih samih.

Pri postojećem zakonskom rješenju i mogućnosti neograničene uskrate iskaza žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji neophodno je, uz postojeća zakonom zajamčena prava žrtvama kaznenih djela, donesenih sa ciljem prevladavanja prepreka na strani žrtve prilikom prijavljivanja kaznenih djela i sudjelovanja u postupku, donijeti i primijeniti i druge mjere kojima bi se osiguralo da žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji svjedoče u postupku. Kao jedna od analiziranih mjera u ovom radu je svakako provođenje dokazne radnje ispitivanje žrtve u žurnom postupku, bilo kroz osiguranje dovoljnog broja kadrova i stručne educiranosti istih, uz potencijalno osnivanje posebnih odjela za kaznena djela nasilja, ili kroz izmjene zakona te propisivanje posebnog žurnog postupka za kaznena djela nasilja u obitelji te provođenje dokazne radnje ispitivanja žrtve na dokaznom ročištu neposredno nakon podnošenja kaznene prijave i davanja izjave o događajima, a samim time i iskazane spremnosti na iskazivanje u postupku. Isto tako kao jedna od mjera nameće se i propisivanje nemogućnost uskrate iskaza u cijelosti za žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji kroz izmjenu zakona. Dakako da prije eventualne zakonske izmjene povlastice nesvjedočenja žrtava kaznenog djela nasilja u obitelji valja razmotriti druge mjere, pa i mjeru osiguranja ispitivanja žrtve u kratkim rokovima, no postojeće zakonsko rješenje i time dana mogućnost žrtvama da disponiraju sa ishodom kaznenog postupka, pa i sa vlastitom sigurnosti i zaštitom, onemogućava zaštitu obitelji i njezinih članova te se ne može tvrditi da je u najboljem interesu žrtve.

4. ZAKLJUČAK

Propisivanjem kaznenog djela nasilja u obitelji zakonodavac se odlučio na kaznenopravnu intervenciju u obiteljske odnose i ocijenio nužnim taj oblik zaštite obitelji i njezinih članova, budući su se očito sve druge, moralne, društvene i druge izvan kaznene reakcije i sankcije pokazale nedovoljnim u zaštiti obitelji. Vođenjem kaznenog postupka protiv počinitelja nasilja u obitelji nastoji se, među ostalim, osigurati učinkovita zaštita žrtve, i to kako tijekom postupka kroz primjenu propisanih mjera zaštite žrtve, tako i kroz utvrđivanje odgovornosti i adekvatnog kažnjavanja počinitelja nasilja u obitelji.

Iz provedene analize predmeta ODO NZG, usprkos ograničenjima u obuhvaćenom broju analiziranih predmeta, proizlazi da je nakon podnesene kaznene prijave za kazneno djelo nasilja u obitelji, iako je gotovo podjednak broj žrtava koristio povlasticu nesvjedočenja odnosno tu povlasticu otklonio, ishod cjelokupnog postupka u bitnome ovisio o žrtvi i njezinoj odluci hoće li koristiti povlasticu nesvjedočenja odnosno njezinoj spremnosti da iznesene sve okolnosti bitne za dokazivanje tog kaznenog djela, pa je tako u predmetima u kojima žrtve nisu svjedočile postupak dovršen rješenjem o odbačaju ili rješenjem o obustavi istrage odnosno obustavom postupka pred sudom. Navedeno ima uporište u nespornoj činjenici da se nasilje u obitelji odvija unutar četiri zida, između počinitelja i žrtve te je nužno i neophodno svjedočenje žrtve o svim okolnostima počinjenja tog kaznenog djela, jer se tek po pribavi tog dokaza mogu eventualno pribaviti daljnji dokazi kojima se potvrđuje ili otklanja iskaz žrtve. Imajući u vidu zakonom propisane oblike nasilja, prethodno navedeno se naročito očituje kod počinjenog psihičkog i ekonomskog nasilja kao oblika nasilja u obitelji, ali uvelike i kod fizičkog nasilja za koje je uz druge dokaze, materijalnu dokumentaciju i vještačenje, ipak nužan i iskaz žrtve za dokazivanje dostatnog stupnja osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela nasilja u obitelji. Isto tako, iskaz žrtve nužan je i radi dokazivanja zakonom propisanih posljedica kaznenog djela nasilja u obitelji, o kojim posljedicama u vidu straha za sigurnost žrtve i njoj bliskih osoba te dovođenja u ponižavajući položaj se mora očitovati upravo sama žrtva. Ne radi se o nespremnosti policije ili državnog odvjetništva u procesuiranju počinitelja tog kaznenog djela, već o objektivnoj nemogućnosti pribave dostatne količine dokaza koji govore u

prilog postojanju osnovane sumnje u počinjenje kaznenog djela nasilja u obitelji u izostanku iskaza žrtve tog kaznenog djela.

Iz navedenog također proizlazi i da je žrtvama kaznenog djela nasilja u obitelji kroz neograničenu mogućnost korištenja povlastice nesvjedočenja dana mogućnost disponiranja sa kaznenim postupkom i njegovim ishodom. Sukladno odredbama ZKP – a povlasticu da ne moraju svjedočiti u cijelosti imaju članovi obitelji okrivljenika, nezvezano jesu li ujedno i žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji ili samo svjedoci tog nasilja. Imajući u vidu ratio legis iza propisane povlastice nesvjedočenja dane tim osobama, postavlja se pitanje opravdanosti primjene tog instituta kod članova obitelji okrivljenika koje su ujedno i žrtve kaznenog djela nasilja u obitelji. Dok nije sporno da bi članovima obitelji okrivljenika koji su svjedočile inkriminiranim događajima kaznenih djela trebalo dati mogućnost da ne moraju istinito iskazivati i time naškoditi svome bližnjem odnosno iskazivati lažno i time naškoditi sebi, no da bi se i žrtve nasilja u obitelji trebalo osloboditi navedene moralne dvojbe teško se opravdava. Žrtve nasilja u obitelji pozivaju se da bez ustručavanja prijave počinjeno nasilje na njihovu štetu, osiguravaju im se brojna prava radi otklanjanja prepreka pri prijavi djela i sudjelovanju u postupku, tijela kaznenog progona svojim postupanjem nastoje osigurati njihovu sigurnost od ponovljenog djela i zaštitu od nedozvoljenog utjecaja prije njihova ispitivanja, kao i osigurati njihovo ispitivanje u najkraćem mogućem roku, a potom im zakon daje neograničenu mogućnost da ne svjedoče jer bi u protivnom morale iskazivati istinu i time naškoditi sebi bliskoj osobi, od koje istovremeno potencijalno trpe nasilje. Kako je suzbijanje nasilja u obitelji od strane zakonodavca prepoznato kao nužnost i neophodnost sa ciljem zaštite obitelji kao pravnog dobra i njezinih pojedinih članova, potrebno je i provedbeno to osigurati te omogućiti tijelima kaznenog progona dokazivanje počinjenja tog kaznenog djela, u čemu su, a kako to pokazuje provedena analiza, onemogućeni korištenjem povlastice nesvjedočenja od strane žrtava tog kaznenog djela. Povlastica nesvjedočenja, iako propisana sa ciljem zaštite svjedoka, bliskih osoba okrivljeniku, u slučajevima kada se radi o žrtvama kaznenih djela dovodi do potencijalne ugroze njih samih te se ne može tvrditi da je u njihovom najboljem interesu. Dakako da prije eventualne zakonske izmjene ili ukidanja povlastice nesvjedočenja žrtava kaznenog djela nasilja u obitelji valja razmotriti i druge mjere, kojima bi se umanjili ili otklonili prepoznati čimbenici koji utječu na korištenje te povlastice na strani žrtve, no postojeće zakonsko rješenje i time dana mogućnost

žrtvama da disponiraju sa ishodom kaznenog postupka onemogućava kaznenopravnu zaštitu obitelji i njezinih članova, a koji oblik zaštite obitelji i njezinih članova je od strane samog zakonodavca ocijenjen nužnim.

5. LITERATURA:

Knjige i članci:

1. Krapac, Davor i suradnici, *Kazneno procesno pravo, Knjiga I.: Institucije*, VIII. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2020.
2. Novoselec, P., Martinović I., *Komentar kaznenog zakona*, I. knjiga, Opći dio, „Narodne novine“, Zagreb, 2019.
3. Horvatić, Željko; Derenčinović, Davor; Cvitanović, Leo, *Kazneno pravo – opći dio I*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2016.
4. Horvatić, Željko; Derenčinović, Davor; Cvitanović, Leo, *Kazneno pravo – opći dio II*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2017.
5. Cvitanović, Leo; Derenčinović, Davor; Dragičević Prtenjača, Marta; Maršavelski, Aleksandar; Munivrana Vajda, Maja; Roksandić Vidlička, Sunčana, *Kazneno pravo – posebni dio*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2017.
6. Novoselec, Petar, *Opći dio kaznenog prava*, Pravni fakultet u Osijeku, 2016.
7. Vračan, Sandra, *Procesnopravne mjere protiv počinitelja obiteljskog nasilja*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 16, br. 1/2009
8. Grozdanić, Velinka; Škorić, Marissabell; Vinja, Ileana, *Nasilje u obitelji u svjetlu promjena Kaznenog zakona*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 17, br. 2/2010
9. Radić, Ivana; Radina, Ana, *Zaštita od nasilja u obitelji: obiteljskopравни, prekršajnopравни i kaznenopravni aspekt*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 51, 3/2014
10. Kondor – Langer, Mirjana, *Obiteljska ubojstva: ranije delikventno ponašanje i tijekom kaznenog postupka*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, br. 1/2015
11. Škorić, Marissabell; Rittossa, Dalida, *Nova kaznena djela nasilja u Kaznenom zakonu*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, br. 2/2015
12. Dragičević Prtenjača, Marta, *Dihotomija pristupa u rješavanju nasilja u obitelji putem prekršajnopravne i kaznenopravne regulative*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 24, br. 1/2017
13. Škorić, Marissabell, *Obiteljsko nasilje u praksi Europskog suda za ljudska prava s posebnim osvrtom na presude protiv Republike Hrvatske*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 25, br. 2/2018

14. Martinjak, Davorka; Filipović, Hrvoje, Prekršajna ili kaznena odgovornost u slučaju nasilja u obitelji, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 26, br. 2/2019
15. Željko, Darija, Procjena prvih deset godina Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 28, br. 2/2021
16. Bilušić, Ivana; Barić, Željka, Iskustvo sudjelovanja u kaznenim i prekršajnim postupcima iz perspektive žrtve nasilja u obitelji, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 29, br. 2/2022
17. Burić Ramadanović, Marina, Učinkovitost istrage i kaznenog progona u kaznenim postupcima zbog nasilja u obitelji te seksualnog zlostavljanja djece s aspekta čl. 3. i 8. Konvencije, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 29, br. 2/2022
18. Maršavelski, Aleksandar; Moslovac, Bruno, Osvrt na prijedlog osme novele Kaznenog zakona, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu (Zagreb), vol. 30, br. 2/2023
19. Petričušić, Antonija, Usavršavanje pravosudnih dužnosnica i dužnosnika koji rade na predmetima rodno uvjetovanog nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Zagrebačka pravna revija, 12 (2) 2023

Pravni izvori:

1. Ustav Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj: 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)
2. Kazneni zakon („Narodne novine“ broj: 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08, 57/11, prestao važiti)
3. Kazneni zakon („Narodne novine“ broj: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24)
4. Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj: 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 80/22, 36/24)
5. Prekršajni zakon („Narodne novine“, broj: 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18, 114/22)
6. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 116/03; prestao važiti)

7. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 137/09, 14/10, 60/10; prestao važiti)
8. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 70/17, 126/19, 84/21, 114/22, 36/24)
9. Obiteljski zakon („Narodne novine“ broj: 162/98; prestao važiti)
10. Obiteljski zakon („Narodne novine“ broj: 116/03, 17/04, 136/04, 107/07, 61/11; prestao važiti)
11. Obiteljski zakon („Narodne novine“ broj: 75/14; prestao važiti)
12. Obiteljski zakon („Narodne novine“ broj: 103/15, 98/19, 156/23)
13. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 12/93, 7/95, 11/95)
14. Konvencija o pravima djeteta („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 12/93, 20/97, 13/98)
15. Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 12/93, 3/01)
16. Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, 13/17, 6/24)
17. Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji („Narodne novine – Međunarodni ugovori“ broj: 3/18, 4/18)
18. Charter of Fundamental Rights of the European Union, Official Journal of the EU C 326, 26.10.2012.
19. Consolidated version of the Treaty on European Union, Official Journal of the EU C 326, 26.10.2012.

Presude Europskog suda za ljudska prava:

1. Maresti protiv Hrvatske, zahtjev br. 55759/07, 25. lipnja 2009.; European Court of Human Rights First Section, Maresti v. Croatia, 25 June 2009, 55759/07

2. Tomašić i drugi protiv Hrvatske, zahtjev br. 46598/06, 15. siječnja 2009.; European Court of Human Rights First Section, Tomašić and others v. Croatia, 15 January 2009, 46598/06
3. A. protiv Hrvatske, zahtjev br. 55164/08, 14. listopada 2010.; European Court of Human Rights First Section, A v. Croatia, 14 October 2010, 55164/08
4. Ž.B. protiv Hrvatske, zahtjev br. 47666/13, 11. srpnja 2017.; European Court of Human Rights Second Section, Ž.B. v. Croatia, 11 July 2017, 47666/13
5. M. i M. protiv Hrvatske, zahtjev br. 10161/13, 3. rujna 2015.; European Court of Human Rights First Section, M. and M. v. Croatia, 3 September 2015, 10161/13

Poveznice:

1. <https://uredzastupnika.gov.hr>
2. <https://mpudt.gov.hr>